ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2,358 — Գ. ՎԱՐԻՍ, 1904 ՅՈՒՆԻՍ 16 — 29 — 14 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽ., 1322 — 16 ՀԱԶԻՐԱՆ 1320 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

بوزانتيون
ايكي يومى وسياسى غزته، صاحب امتياز ومدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
دائره مخصوصه ده در

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԱՏՕԼՖ ՊԼԱՆՔԻ
ԲԱՐԻԶԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՏՆՕՐԷՆԸ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ ԻԲՐԵՒ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒԱԾ

Մ. Ատոլֆ Պլանքի բոլորովին անծանօթ մ'է մեզ համար։ Համառօտակի ծանօթացնենք։ Սա այն գործունեայ երիտասարդն էր որ կ'վարէր 1830ին Բարիզի առաջին առեւտրական վարժարանը, որ այն թուականին ութ կամ տասը տարուան բոլորովին նոր հաստատութիւն մ'էր։ Ատոլֆ Պլանքիի բարձր նկարագիրը, անխոնջ գործունէութիւնն և առեւտրական գործերու խորին հմտութիւնը շատ չուտ զինքն այն բարձր պաշտօնին առաջնորդեցին. հազիւ 32 տարեկան էր երբ նորահաստատ առեւտրական վարժարանի տնօրէնութիւնն իրեն յանձնուեցաւ, հաստատութիւն մը որու հիմնադիրներն եղած էին Գազիմիր Բէրիէ և Ժագ Լաֆիթթ նման հռչակաւոր անձնաւորութիւններ։ Պլանքի ոգի ի բոյն աշխատեցաւ այդ վարժարանը բարձրացնելու և երկրին օգտակար հանդիսացնելու։ Իր ջանքերը՝ Գաղղիոյ և ընդհանուր Եւրոպայի այն առաջին հաստատութիւնը բաղձացուած կատարելութեան հասուցին։ Պլանքիի վաճառականական վարժարանին համբաւը շատ չուտ տարածուեցաւ Եւրոպայի մէջ, և նոյն իսկ Պոլսէն և Իզմիրէն աշակերտներ աւ առին այդ առեւտրական վարժարանին դռները. և նկատ ժամանակ մը որ տեղւոյ չգոյութեան համար աշակերտներու մերժողական պատասխան տրուեցաւ։ Պլանքիի վարժարանէն վկայական ունեցող աշակերտներ շատ կը փնտռուէին Բարիզի վաճառականական և սեղանաւորական տուներուն կողմէ, բարձր թոշակներով։

Երեք տարի յետոյ, 1833ին, Պլանքի Բարիզի Արուեստից և Գիտութեանց Համալսարանին Քաղաքական տնտեսութեան դասախօսութեան պաշտօնին կոչուեցաւ, և երկու տարի վերջ Գիտութեանց Ակադեմիոյ անդամ ընտրուեցաւ։ 1836ին հրատարակեց Histoire de l'Economie Politique en Europeը (Քաղաքական տնտեսութեան պատմութիւն յԵւրոպա) որ բազմաթիւ լեզուներու թարգմանուեցաւ։ Իր ծանր զբաղումները չարգելեցին իրեն ստանձնել Journal des Economistesի (Լրագիր Տնտեսագիտաց) խմբագրութիւնը. Թերթը նոր կ'սկսէր հրատարակուիլ. իր արձակուրդի օրերուն՝ ժամանակ կ'գտնէր ճամբորդութիւն ընելու Եւրոպայի ամէն կողմերը և տնտեսական կացութիւնները մօտէն ուսումնասիրելու։

Այս կարճ գծեր իր կեանքէն՝ բաւական են զինք ծանօթացնելու։ Եթէ ողջ և ներկայ ըլլար 1900ին Բարիզի Գիտութեանց Համաժողովին, պարծանօք պիտի տեսնէր թէ Գաղղիա օ'րքան խորին յարգանօք կ'վարուի հանդէպ իր բարձր յիշատակին։

Ֆրանսայի առաջին առեւտրական բառարանին համար իրեն դիմուած էր որ Ecole de Commerceի վրայ պէտք եղած ծանօթութիւնները գրի առնէ. աւասիկ իր գրածը զոր կ'արժէ որ ուշադրութեամբ կարդան մեր մէջ ամէն գործի մարդիկ և վաճառականներ, և որ միանգամայն Գաղղիոյ Ա. Առեւտրական վարժարանին հիմնադրութեան պատմութիւնն է.—«Առեւտրական Վարժարան.—Մեծ սխալ մ'է կարծել թէ վաճառականութիւնը գիտութիւն մը չէ, և զայն լրջօրէն ուսումնասիրելու պէտք չկայ։ Տեսնուած են շատ մարդիկ որք մեծ հարստութիւններու տիրացեր են առանց ո և է կերպիւ պատրաստուած ըլլալու, հետեւաբար սովորութիւն եղած է առեւտուրը նկատել բախտի կամքին թողուած գործ մը, ուր առաջանդ, փորձառութիւն և կարողութիւն ո և է դեր մը չունին։ Այս հաւատքն ունեցող անձանց՝ առեւտրական ուսումն այնքան պէտք ըլլալ կ'երեւի որքան քարակոփի մը համար հանքաբանութիւնը։ Աժան գնել, սուղ ծախել, ըստ կարելւոյն բարձր գին պահանջել, փոքրիկ, աննշան խարդախութիւններ ի գործ դնել. ահա ասոնք են դժբախտաբար յիշեալ դասակարգին գիտցած առեւտուրի ամբողջ վարպետութիւնը, զոր չենք կրնար խօ-նարհեալ բառէն զատ ուրիշ բառով մը որակել։ Ասոնց կարճ տեսութեամբ և թանձր պատողութեամբ՝ առեւտրական վարժարանի մը երբեք պէտք չկայ։ Անոնք հաւատարմաբար կ'հետեւին իրենց հայրերուն աւանդական սովորութիւններուն, ո՛ր տան մէջ որ դրամ չահած են, զայն չեն փոխեր, մին իր յաջողութիւնը կրած յուռութքին, միւսն իր հարստութիւնն հմայեկի մը (Բըլբ-մ-ի) կ'պարտի։ Իրենց հաւատալիքներն արժանի են իրենց գործերուն, տասփին յարմարցուած եղջերն։ Գիտութիւնն իրենց հետ ո և է յարաբերութիւն չունի և իրենք ալ ո և է գիտութեան հետ. ճարտարաբանութեան մը չէ բրածնին, այլ արհեստ. ասոնք նոյն դերը կ'կատարեն առեւտուրի մէջ, ինչ որ մեքենան գործարանի մէջ։

Բայց քաղաքակրթութեան զարգացումն աշխարհի առեւտուրին ահագին թափ մը տուած և ընդհանուր ժողովուրդներն իրարու միացուցած է. հիներու անծանօթ նոր աշխարհի մը գիւտը վաճառականութեան յարաբերութիւնները մեծապէս բազմապատկած և զանոնք կատարելագործած է. ահա այն օրէն ի վեր առեւտուրը կատարեալ գիտութիւն մ'եղած է, որուն ամենափոքր ճիւղերն իսկ ահագին աճում և անսահման ընդարձակում ստացած են։—Շոգենաւային գծերու հաստատումը, նաւաշինութիւնը, մեծ մեքենաներու շինութիւնը, յանձնակատարութիւնը, սեղանաւորութիւնը, նախնական նիւթեր, ճարտարարուեստի ապրանքներ տակաւ առ տակաւ իրենց վրայ հրաւիրած են վաճառականութեան ուշադրութիւնը։ Ապահովագրական ընկերութիւններ փոխած են իրենց գործելու կերպը։ Վաճառական անուան արժանի մարդը պէտք է ճանչնայ ամբողջ հրապարակներու սովորութիւնները, անոնց դրամական միջոցներն և վտանգները։ Անծանօթ ըլլալու չէ ո՛չ աշխարհագրութեան և ո՛չ ալ յարաբերութիւն ունեցած գաւառներուն վիճակագրութեան. անոնց լեզուն հասկնալու և խօսելու է։ Բարձր վաճառականութեան մէջ անանկ դժուարութիւններ կան, որք մշակուած գետինին կատարելապէս տեղեակ ըլլալով միայն կըրնան հարթուիլ։ Ծախելու և գնելու արհեստ մը կայ, որ բնաւ կերպով մը նմանութիւն չունի խանութպանութեան տափակ կանոններուն հետ. այդ արհեստը կրնայ բաղդատուիլ մեծ ճակատամարտի մը դարձուածներուն, որոնց ծանօթ ըլլալն է առեւտրական գիտութիւնը։ Արդ, այժմ ամէն տեղ պէտք կայ առեւտրական կանոնաւոր դասընթացքի մը, որուն տեղը նոյն իսկ երկար և տաժանելի փորձառութիւնը չի կրնար բռնել. և մինչ այս փորձառութեան ստացումն աւելի սուղ չի նստիր։ Շատ մը երկիրներու առեւտրական անշարժութիւնն այդ առեւտրական դասընթացքին չգոյութեան արդիւնքն է։ Կարգ մը վաճառականներ նոյն իսկ կ'անգիտանան դրամական տագնապի (crise) մը պատճառները, որուն հակահարուածն իրենց գործն ալ կրած է։ Քաղաքական տնտեսութեան ամենապարզ խնդիրներու, երկրին առեւտրական օրինաց և ապրանքի ուսումնասիրութեան կերպերուն բոլորովին անտեղեակ են։ Իրաց այս անհանդուրժելի վիճակին տեղեակ, վաճառականները և գիտունները ժողով մը 1820 թուականին գաղափար յղացան առեւտրական դասընթացքի յատկացեալ վարժարանի մը հիմնարկութեան. յիշեալ ժողովն՝ որուն մէջ կ'փայլէին Գազիմիր Բէրիէ, Թէրնօ, Ժագ Լաֆիթ և յարգելին Շափթալ, իրենց դրամական նպաստներով վարժարանին հիմնարկութեան գործը դիւրացուցին։ Նոր հաստատութեան մէջ դասաւանդութիւնն երեք մեծ բաժանումներ ունէր։ Առաջին բաժանման մէջ աշակերտները կ'սորվէին աշխարհագրութիւն, թուաբանութիւն, նախնական նիւթերը, կենդանի լեզուներն և առեւտրական ընդհանուր սովորութիւնները։ Երկրորդին մէջ՝ տոմարակալութիւն, փոխանակութիւն, առեւտրական օրէնքներ և քաղաքական տնտեսութիւն։ Իսկ երրորդին, նախորդ երկու բաժանումներու մէջ ուսած ծանօթութեանց հետեւելով, գործնականօրէն առեւտուրի կ'զբաղէին վաճառականի դերն ստանձնելով։ Աշակերտաց տրամադրութեան ներքեւ դրուած էր ճարտարարուեստի նախնական նիւթերու՝ մետաքսի, բուրդի, բամպակի, լեզակի, որդան կարմիրի, ներկի փայտերու, շաքարի, թէյի, սուրճի ընդհանուր նմոյշները, որք կ'դիւրացնէին իրենց՝ ճանչնալ ապրանքին զանազանութիւնը, թերութիւնները, տեսակը, վնասուած կամ խարդախուած ըլլալը։ Ասոնցմէ զատ՝ երիտասարդ աշակերտ—վաճառականներու կ'ուսուցուէր գործարան վարելու կերպերը, ճարտարարուեստի մէջ պէտք եղած տարրաբանութիւնն և մեքենաներու վրայ գիտելիք։ Եւ վերջապէս, առեւտրական օրինաց և առեւտրական դատարանաց առջեւ տեղի ունենալիք դատերու լուրջ ուսումնասիրութեամբ աշակերտք օրէնքին և դատերնին պաշտպանելու կերպերուն կ'տեղեկանային։ Թէև սոյն առեւտրական վարժարանին հաստատումէն ի վեր քիչ տարիներ անցած են, բայց այսօր կ'գտնուի յաջողութեան բարձրագոյն աստիճաններուն վրայ, և այժմ կ'կառավարուի մէկը (Պլանքիի) կողմէ։ Հոն հիմա աշխարհի ամէն կողմէ քան տարբեր ազգերէ աշակերտներ կը գտնուին, Պոլսէն և Իզմիրէն Օսմանեան հպատակներ, հիւսիսային և հարաւային Ամերիկացիներ, Գերմանացիներ, Իտալացի, սպանիացի և լեհ աշակերտներ միացած են ընդ հովանեաւ առեւտրական ուսման։ Այս աշակերտներ գրէթէ ամբողջ կենդանի լեզուներով խիստ սահուն կ'խօսին և կ'գրեն, և իրարու մէջէն առեւտրական կատարեալ գործողութիւններ կ'կատարեն։ Իրենց աչաց առջեւ ունին միշտ Եւրոպայի գլխաւոր հրապարակներուն բազմազանները, մաքսային սակացոյցները, վիճակագրութիւնները, այս անմօրուս պատանիներն առեւտուրի ամէն կնճռոտ գաղտնիքներուն տեղեկանալով, կրնան իրենց առեւտրական ամէն գործողութիւնները կատարեալ վարպետութեամբ յառաջ տանիլ չնորհիւ իրենց ստացած առեւտրական ուսման։» Ահա ասոնք կ'գրէ Պլանքի 1835 թուականին. այսօր 1904ին գոնէ մենք ալ կ'խորհինք մէկ հատիկ առեւտրական վարժարան մը հաստատելու խնդրոյն վրայ, մենք որ գլխաւոր վաճառական ազգերէն մէկը ճանչցուած ենք Թուրքիոյ։

Յ. Պ. Թ.

ՊԱՐԶ ԽՕՍՔԵՐ
ԵՐԵԽԱՅԹՆԵՐ

Բուսաբանութեան մէջ, մանաւանդ գրական բուսաբանութեան մէջ, նոր երեւոյթներ կ'պարզուին, Լիննէի մը նախանձը չարժելու աստիճան։ Ցարդ գիտէինք թէ ծաղիկներուն վրայ թիթեռ միայն կ'թառէր, բայց վիշապներ ալ երբեմն կ'սողոսկին եղեր անոնց թփիկներուն ներքեւ, ի զո՜ւր դեգերելէ վերջ եդեմական թղենիի թաքստոցներու շուրջը։ Անիրականալի, սուտ, անգոյ, պոռոտ խոստումներէ, յայտարարութիւններէ վերջ, անակնկալ մը չեղաւ անշուշտ, երբ հասարակ մուրիկի աստանդական դեգերումներէ վերջ, մէկիկ մէկիկ վար կ'իյնան ծաղիկի թաղարները, և վիշապի այլանդակ պատկերներ ցոյց կ'տրուին մեզ, ինչպէս երբեմն համբաւաւոր չին Զէնկ զօրավար առաջ կ'քշէր իր թուղթէ վիշապներն և սատանայի պատկերները, թշնամին վախցնելու համար։ Աշխարհի օրէնքն է այս, ի՞նչ ընենք, ամէն բանի նորաձեւութիւնը կ'անցնի, ուղղափառութիւն ալ, բայց ոմանք այնքան յառաջ կ'երթան մինչ որ ըստ ծնունդին ալ, գրածնին ալ չորցած ուղղափառութեան մը անդին չանցնիր։ Հայհոյութիւնը նո՛ր կ'սեմ թէ վէճը չահելու միջոց կ'ընտրուի եղեր, և այն ալ գրական, գեղարուեստական փունջի մը մէջ, որ նեխած, ապականած, ցեցակեր, կ'բզքտուի, և յետին ճիգեր կարող չեն ըլլար զանիկա ապաւէն պահելու։ Ոչնչաբանութենէ տարբեր բան մը չեմ սպասեր անոնցմէ որ բարոյականի հանքը գաւիթներու մէջ պրպտելու վայրավատին ջանքեր կ'ընեն, և կ'ելնեն կ'աղաղակեն բարձրաբարբառ թէ այդ բարոյականը կ'պակսի ուրիշներու.—անտարակո՛յս պիտի պակսի։ Ասոր մէջ ինչ կայ զարմանալի, և մանաւանդ ինչո՞ւ զարմանալ որ սպասուհի, սպասաւոր մէկտեղ եկած՝ կ'ճգնին, կ'սագնաթին գեղեցիկ բուրաստան մը յարդարելու, և ուր արեւմն կ'յաջողին եղինջներու, մոլախինդներու և վիշապածաղիկներու վատախտարակ բուսականութիւն մը յառաջ բերել միայն, ու չեն քաշուիր ձեռքերնին մէջքերնուն դրած ու թեղերնին բացած, ճակատ չափելու մարդաբանական յատկութիւններով, թէ այս է ճաշակի վերջին բառը։ Փիլիսոփայի Աշակերտին սխալ հասկցուած՝ իմաստասիրութիւնն է այս արդեօք. բայց թերեւս անո՛ր ալ հաշիւը մաքրուի միանգամ ընդ միշտ, և ա՛յն ատեն հասկցուի թէ հրաշակերտներն իսկ ո՛չինչ բաներ կ'դառնան անճարակներու ձեռքին մէջ։ Իսկ բարեկամական համեստ, պարզ խօսքեր, անհիմներու, «սէրսէմ Սու քիա»ներու, «չոլորդ նդիսէ»ներու զուարճալի խմբակին համար անշուշտ անիմաստ բաներ պիտի համարուին, երբ համոզուելու առաքինութիւնն է որ կը պակսի։

ՊԱՐՈՅՐ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ
ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ
ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ

ՏՐԱՊԻԶՈՆ, Յունիս 8.

«Հսի ըսաւ»ով ամուլ շրջան մ'ալ բոլորեցինք, առաջնորդական գործոց տեսակէտով. անցեալ տարի այս եղանակին Գաւառ. Ժողով հրաւիրելու կարեւոր պահանջն էր որ կ'յուզուէր, Թաղեցիներէն ոմն կ'զլանար անոր գործադրութիւնը, թերեւս անոր հաշւոյն անպէս եկած ըլլար. այսօր ալ նոյն պահանջին առջեւ կը գտնուինք։ Առաջնորդական շրջաններու երբեմնի սկզբնաւորութիւնը յուսատու խոստումներու շարքով մը գոնէ կ'օրօրէին զմեզ, մինչ այս շրջանին այդ ալ չըլլալուն չպիտի կրնայինք անշուշտ տրուած խոստումներն հիմ բռնելով պահանջ մ'ընել։ Ծպուոին օրինակին հետեւեցանք։ Ցաւալին հոն է որ գալիք շրջանն ալ ասոր օրինակին հետեւելու կասկածներս կ'զօրացնեն, զի ճիշդ ժամանակին հարկ եղած պատրաստութեանց կարեւոր ձեռնարկներ կ'պակսին։ Կարող վերատեսուչի մը ներկայութեան պէտքը քանիցս կրկնուեցաւ և այս առթիւ պաշտօնական դիմումներն ա՛լ Պատրիարքարանը զզուեցնելու չափ առաջ գացին, բայց գրեթէ ապարդիւն մնալու դատապարտուեցան։ Վերջապէս, ժամանակէ մ'ի վեր Խառն Ժողովը տեղապահի մը որոշումը տուաւ, որքան որ ալ անյարմար՝ տեղւոյս բազմապահանջ գործերուն, այն ալ ցարդ չերեւցաւ. կարծեմ կ'սպասէ չնորհաւորական հեռագրի կամ նամակներու։ Սոյն ընտրութեան անյարմարութիւնը Պատրիարքարանն ալ զգացած պիտի ըլլայ որ ընդ փոյթ առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ և ընտրելեաց եռանուն ցանկ մը ղրկելու որոշումը տուաւ, բայց նախ քան Առաջնորդ մը ընտրելու վրայ մտածելը, կան խել մը գործեր տեսնելիք, որոց մէջ անմիջական կապ ունի ընտրութեան ձեռնարկը. խնդիր է գիտնալ թէ նորէկ տեղապահը պիտի կրնա՞յ զանոնք կարգադրել։

«Պարոյր» Առաջնորդի ընտրութիւն վերնագրոյն տակ բծախնդիր անուամբ կը մկրտէ Տրապիզոնցիները, ատով չենք կրնար մեղադրուիլ. քանի որ անցեալոյն փորձերն իրաւունք պիտի տան չրջահայեաց ըլլալու. Աչքը թեւածին կ'վախնայ կ'ըսէ առածը. Թուումն մասանցն ինք արդէն ըրած էր, և տակաւին ինչեր կային որ մօտ եղողները միայն կրնային գիտնալ։ Խարբերդի արդի առաջնորդ Հօր մասին ըրած դիտողութիւններն արդարացի էին։ Անոր հետ չփում ունեցող չատերու վկայութիւններն ալ զայդ կ'հաստատեն. աւիթը ներկայացածին պէս գովելի՛ յատկութիւններ ի տես կ'դրուին։ Իսկ քանի որ եռանուն ցանկէն դուրս ընտրելու իրաւունքը կայ, ինչ հարկ քննադատութեան. այս մասին թիւրիմացութիւն մը տեղի ունեցած է։

Մեր առած սխալ քայլերու զոհը, ինչպէս ամենուրեք, հոս ալ կրթական յարկերն եղած են։ Քննութիւններն սկսան Մայիս 27ին և կ'վերջանան Յունիս 10ին։ Կանխաւ եղած գուշակութեանց կէտ առ կէտ գործադրութեան ականատեսներէն մին ալ ես եմ։ Կրթ. հանձնաժողովին հրաժարութեան մատնուած է, չատ քիչ բացառութեամբ, արդիւնք Աստուած տայ. դիւրաւ ձեռքէ բերուելիք դպրոցական կարգապահական վիճակն անգամ նկատի առնուած չէ, գոնէ քննութեանց պահուն իբր աչք կապուկ քանի մը պարզամիտներ խաբելու չափ. ցաւալի վիճակ։

Ուրախաւիթ բան մը եթէ կայ, այն ալ Մանկապարտէզին է, որ չրջանիս սկիզբը ընդդիմութիւններէ վերջ յաջողուեցաւ բացուիլ։ Սոյն յաջողութեան գլխաւոր դերակատարն էր նախորդ Ուսումնական Խորհրդոյ անգիտակցաբար առած սխալ քայլը. աղջկանց վարժարանին համար վարժուհի մը ուղղուած էր Պոլսէն, չի գիտցուիր ի՛նչ ձեւի տակ, որ տանձի տեղ խնձոր ղրկուած էր։ Եկող վարժուհին Մանկապարտիզպանուհի մը դուրս եկաւ, որով ներկայ Ուսումնական Խորհուրդն այն ատենէն ստիպուած էր կա՛մ ճամբել, որ մեծ անպատեհութիւն մ'էր, և կամ Մանկապարտէզի բացման համար ճիգ մ'ընել. վերջնոյն մէջ յաջողեցաւ. բարեբախտաբար գործին մարդն ալ ըլլալը ցուցուց Օր. Զապէլ Զաքարեան. արդիւնք յոյժ գոհացուցիչ. առ այս կ'արժէ հրապարակաւ մեր չնորհաւորութիւնն և խնդակցութիւնն յայտնել յիշեալ ժրաջան և անխոնջ Օրիորդին։

Այս տարի հազիւ 80 աշակերտ ընդունուած էր տեղւոյս փոքրութեան պատճառաւ, սոյն հաստատութիւն նորութիւն մէ, օգտակարութեան գաղափարը տակաւ ընդհանրանալով յառաջիկային աշակերտաց թիւը կրկնապատկելուն կասկած չկայ, եթէ մանաւոր յարմար տեղ մը գտնելու և պիտոյքն ալ ըստ այնմ պատրաստելու բարեացակամութիւնն ունենան գործի գլուխ եղող անձնաւորութիւնք. հակառակ պարագային, յուսախաբութեան մը մատնուած պիտի ըլլանք որ կրթական տեսակէտով կորուստ մ'է իր կարեւորութեան համար։

Մանկապարտէզի քննութիւնն հրապարակաւ տեղի ունեցաւ մանչերու վարժարանին սրահին մէջ. անհասկացողութեան մը հետեւանօք տեղւոյս տարողութեան անհամապատասխան երկսեռ բազմութիւն մը խռնուած էր։ Սիրասուն փոքրիկներու ճարպիկ չարժուձեւը, յաջող պատասխանները ու զուարճալի խաղերն որք չատ անգամ կ'ընդմիջուէին ծափահարութեամբ, կարծես օրուան տաքութեան և սեղմուած օդին ազդեցութիւնները կ'փարատէին։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԽԱՐԲԵՐԴԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ ՄԷՋ ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆԸ.—Բ.

Տարիները կ'սահէին այսպէս խաղաղ ու երջանիկ, և այս երկու պզտիկներն երկու օղակները կ'կազմէին որոց միջոցաւ կ'միանային երկու շղթաններն այդ ընտանեաց յարաճուն յարաբերութիւններուն։ Եթէ, հազուադէպ, պատահէր որ այս կեանքի փոքրիկ ընկերակիցներէն մին մեռնէր, անյոյս թողլով անոնց բաղձանքը նոյն երկու ընտանիքները միացած՝ ճշմարիտ սուգ մ'էր որ կ'պահէին և սրտայոյզ վշտակցութեամբ իրարու մէջ կ'բաժնէին այդ վաղամեռիկ մանկան պատճառած կսկիծը, և յետոյ, թախիծի օրերն անցնելէն ետքը, եթէ մեռնողին տեղը բռնող տրամադրելի ուրիշ զաւակ մ'ալ ըլլար, նախորդին մահուան տխուր յիշատակներուն վրայ կ'հիմնէին խնամական նոր միութիւն մը տրամախառն երջանկութեամբ։

Ծնողական խոստումներն անբռնաբարելի ու նուիրական կ'համարուէին և պզտիկներու ճակատագիրն ալ իրարու հետ զուգորդուած կ'սկսէր բարոյական անխզելի կապով մը։ Երկու խնամի ընտանիքները կ'ջանային կարելի ամէն ճշտութեամբ հաւատարիմ գտնուիլ իրենց խոստումին, բացառիկ բան մը նկատելով անշուշտ այն պարագաներն որոց մէջ անհատական այլ և այլ դժուարութիւններ կ'կազմալուծէին բարեկամութիւնը, և խնամական դաշինքը ծանր ու անտանելի լուծի մը կ'վերածէին։ Տարամերժ հակառակութեան այս ոգիէն ի զատ, ուրիշ երկրորդական սեպուած նկատումներու համար խնամութենէ հրաժարիլ՝ ազնիւ ու մարդավայել բան մը չհամարուելէ զատ, ճշմարիտ նախատինք կ'նկատուէր խոստմնադրուժին համար։ Եթէ մինչեւ անգամ պատեհ առթիւ մը ներկայանար ուրիշ ընտրելի մը, որ առաջինէն չատ աւելի աչքառու առաւելութեամբ օժտուած ըլլար, այսպիսի հրապուրիչ օգտախնդրութիւն մ'իսկ անբաւական էր լուծելու արդէն կազմուած խնամութիւն մը. որովհետեւ խոստմնապահութիւնն ընկերային նուիրական պարտք, մարդկային ազնուականութեան ամէնէն յայտարար նշաններէն մին կ'սեպուէր, և իրենք կ'մխիթարուէին սա ինքնագոհութեամբ թէ. «Մեր խօսքն ու է եղեր, ամէն մարդ իր խօսքով գոհ ըլլալու է» սակայն գիտելի է թէ բոլոր այս հակընդդէմ պարագաներուն մէջ, ծնողական բարձր հեղինակութիւնն էր որ կ'գործադրուէր։ Ան էր որ պիտի հաստատէր խնամական կապին գոյութիւնն և կամ անողոքելի կապով պիտի խզէր ամէն յարաբերութիւն. «Ձեռը ձըզի, մեռը մըզի» ըսելով։ Զաւկին միայն մէկ իրաւունք կար. ան էր մեքենական հնազանդութեամբ պատուել իր ծնողքին իմաստուն կամ անիմաստ տնօրինութիւնները։ Այս անմեղ ու անպատասխանատու էակներն աւետարանական լուրկ համակերպութեամբ, ժամանակին ոգիին յատուկ որդիական կոյր հնազանդութեամբ և յուզիչ յօժարակամութեամբ յարգած են ծնողական այս կարգի որոշումներու ամէն անիմաստ կարգադրութիւն, հնազանդած են անոր բոլորանուէր վստահութեամբ, ապաստանած են ծնողական համբաւուած հոգատարութեան հովանիին տակ, և անքաւելի յանցանք համարած են առարկութիւն բարձրացնել ո և է անտեղի կարգադրութեան դէմ։ Շատեր պզտիկ տարակոյս մ'անգամ ունեցած չեն ընտրելիին անյարմարութեանց վրայ, անոր գէթ տարիքին ու բնաւորութեան՝ իրենցինին հետ ունեցած խոտոր համեմատութեան վրայ։ Հազուադէպ է յիշել պարագայ մը, որուն մէջ յանդուգն զաւակներ խիզախ անկեղծութեամբ իրենց դժգոհանքն յայտնած ըլլան ծնողքին կողմէն կատարուած քմահաճ ընտրութեանց մասին։ Շատ ցանցառ ու աննշանակելի եղած է թիւն անոնց որ հարկ եղած ատեն իրենց իրաւունքները պաշտպանած են ու արհամարհոտ մերժումով՝ անմիտ տնօրինութեանց զաւեշտականութիւնը պարզած են։ Այսպիսի բացառիկ անհատներ ցուցուցած են թէ իրենք ամէնէն աւելի իրաւունք ունին ողջմտօրէն ընտրելու իրենց ապագայ կենակիցը. թէ ծնողական այսչափ ինքնա-

ԴՐԱՄ ԹԷ ՊԱՏԻՒ

(4)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Բ.—ՆԱՐԻՆՋ ԱՌՆԵԼՈՒ ՎՐԱՅ

—Անոր պէս բան մը. մէկ քանի վայրկեան հաճոյքը պիտի ունենանք ինծի մտիկ ընելու խնդրոյ մը մասին որուն մէջ դեր ունեցած է ձեր դրամատունը։ Եղածը գողութիւն մ'է ի վնաս ձեր վարած մասնաճիւղին յաճախորդուհիներէն մէկուն։

—Մեր յաճախորդուհիներէն մէկո՞ւն, կրկնեց Տավնէյ, դեռ նոր կ'իմանամ ես ատանկ բան մը։

—Եթէ ինծի հաճոյք պատճառել կ'ուզէք, հաճեցէք ընկերանալ ինծի մինչեւ Մ. Մէկրինեի գրասենեակը, այն դատաւորին որուն յանձնուած է այս խնդրոյն քննութիւնը, աւասիկ, մեր կեցած տեղէն կ'երեւան արդէն գրասենեակին պատուհանները, տեսէ՛ք...։

Ձեռքի չարժումով մը, մարդը կ'ցուցնէր դատական պաշտօնատուն հսկայ չէնքը, մէկ քանի մէթր հեռաւորութեամբ միջոցին մէջ կանգուն։

—Հիմա՞, պատասխանեց Տավնէյ զարմացումով, բայց դժուար է այդ ըսածնիդ ընել։

—Ինչո՞ւ դժուար, յարեց Մ. Թայերֆէր միշտ ժպտուն։

—Բայց դուք ալ գիտէք թէ ինչո՛ւ, անոր համար որ թատրոնն եմ ընտանեօք։

—Ի՞նչ վնաս ունի, միջնարարներն երկար կ'տեւեն. Մ. Մէկրինեի մէկ երկու հարցում պիտի ուղղէ ձեզի, հինգ վայրկեանէն, շատ շատ տասը վայրկեանէն վերադարձած կ'ըլլաք։

—Բայց կ'սպասեն ինծի, նարինջ գնելու համար վար իջեր էի։

—Վայրկեան մը ուշ մնացած պիտի ըլլաք։

Ժօրժ որ կ'նեղանար այս ստիպումէն, ըսաւ։

—Գոնէ թոյլ տուէք որ օթեակս վերադառնամ և լուր տամ մերիններուն։

—Անօգուտ է, սիրելի տէր, նրբանցքներուն մէջ լեցուն մարդ կայ, մինչեւ որ օթեակնիդ հասնիք, մենք արդէն գացած և վերադարձած պիտի ըլլանք այդչափ ատենուան մէջ։

—Եւ սակայն...։

—Եթէ կ'համարձակիմ ստիպել ձեզ, պատճառն այն է որ Մ. Մէկրինեի, Համբարձման տօնի օրով յատկապէս այս գործին համար եկած է գրասենեակ։ Հասկցէք որ ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլլաք իրեն այս պարագային։

—Բանի որ այդպէս է, պատասխանեց Տավնէյ հաճոյակատարութեամբ։

—Ըսել է կ'հաւանիք գալու, օ՛հ, երախտապարտ եմ, սիրելի Տէր, թոյլ տուէք ուրեմն որ առաջնորդեմ ձեզի, եկէք։

Ժօրժ մեքենաբար հետեւեցաւ ոստիկանապետին որ չնորհակալութիւն յայտնելէ չէր դադրեր։ Մէկ երկու վայրկեանէն ներս մտան դատարանին վանդակորմէն, յետոյ դէպի ձախ դառնալով, սկսան վեր ելնել այն սանդուխէն որ հարցաքննիչ դատաւորին սենեակը կ'առաջնորդէր։ Այդ օր ո՛չ ոք կար դատարանին մէջ, ո՛չ փաստաբան, ո՛չ օրագրող, ո՛չ վկայ, ոչինչ, ամէն կողմ ամայի էր բոլորովին, միայն համազգեստ հագած բարապան մը կար հոն որ Մ. Թայերֆէրի մէկ նչանին վրայ գնաց զարկաւ դուռի մը, որուն վրայ սա անունով տախտակ մը կախուած էր.—Մ. Մէկրինեի.— յետոյ Ժօրժին դառնալով, որ նարինջի ծրարը ձեռքը բռնած կեցեր էր, հրաւիրեց զայն ներս մտնել։ Գլխարկի առնուսինը խոնարհեցաւ դատաւորին առջեւ որ նոյն յարգանքով փոխարինեց բարեւը։

—Տիկին տը Սէնթ—Օլէռը կ'ճանչնա՞ք ըսաւ այս վերջինը, երբ տեսաւ որ քարտուղարն աւարտած է նախնական հարցումներուն պատասխանները նչանակել։

—Այո', իրեն հետ գործառնութիւն մը ունեցայ իբրեւ տնօրէն Գուէտի Իւնիվէսէլի այն մասնաճիւղին որ տիկնոջ բնակած թաղին մէջ կ'գտնուի։

—Այս կինն անցեալ ամիս խորհրդակցութեան մը համար չեկա՞ւ տեսնել զձեզ։

—Այո, եկաւ, պատասխանեց Տավնէյ ամենայն պարզութեամբ։ Ձեր պաշտօնեան սակայն գողութեան մը մասին խօսեցաւ ինծի քիչ մ'առաջ, արդեօք Տկն. տը Սէնդ—Օլէ՞ռն է այդ գողութեան զոհը։

—Մ. Տավնէյ, չարունակեց հարցաքննիչ դատաւորը, կ'հաճի՞ք իմացնել ինծի թէ ի՛նչ խօսեցաք վերջին անգամ ձեր յաճախորդուհիին հետ։

Տավնէյ դժգոհութեան չարժում մ'ըրաւ, չլմէջէն վրայ դրուած ժամացոյցին ակնարկ մը նետելէ ետքը, յետոյ տխուր դէմքով մը ձեռքի նարինջներուն նայեցաւ։ Գուշակած էր թէ վերջին արարուածը չաւարտած պիտի չկրնար թատրոն վերադառնալ և սակայն փութաց պատասխանել դատաւորին հարցման։

—Շատ պարզ բան մ'է եղածը, Տէր դատաւոր. Տիկին տը Սէնթ—Օլէռ եկեր էր իմացնել ինծի թէ եղբօրաղջիկը պիտի ամուսնացնէր և ինքը հիւանդկախ կին մը ըլլալուն, կ'փափաքէր որ իր ունեցած հարստութիւնն ապագային այդ աղջկան տրուելու համար իբր դրամագլուխ ծառայէ փեսին ունեցած գործին մէջ։ Այս պատճառաւ, տիկինն իմաց տուաւ ինծի թէ մեր դրամատան մէջ ի պահ ունեցած իր դրամն ու արժեթուղթերն ալ պիտի ետ առնուէին կա՛մ իր ձեռքով, կամ, եթէ հիւանդութիւնը սաստկանայ, նոյն իսկ իր փեսացուին, Մ. Ռօդէռ Լէթմանի միջոցաւ։

Տավնէյ կեցաւ, չունչ առնելու համար։

—Շարունակեցէք, ըսաւ դատաւորը, խիստ դէմքով մը։

—Տկն. տը Սէնթ—Օլէռ կարգ մը տեղեկութիւններ ուզելէ վերջ փեսին և անոր գործին վրայ, ուզեց հասկնալ թէ որո՞նք էին այդ դրամն ու գոյքերը գանձելու ձեւակերպութիւնները. պատասխանեցի թէ որու որ ըլլար, կրնայի յանձնել զանոնք, պայմանաւ որ եկողն իր կողմէն ներկայացած ըլլալն ապացուցանելու համար ի ձեռին ունենար դրամատան ստացագիրները, և վրան Տկն. տը Սէնթ—Օլէռի ստորագրութիւնը, ինչպէս նաև նոյն ստորագրութիւն կրող նամակ մ'ալ գտնուի որ պիտի հրաւիրէր զիս պէտք եղած գործողութիւնը կատարելու։

—Այս տեսակ պարագաներու մէջ տեղի ունեցած սովորական ձեւակերպութիւններն չէ՞ն ասոնք, հարցուց Մ. Մէկրինեի։

—Այո', պարոն։

—Մինչեւ հոս ամէն բան կարգին է, յարեց դատաւորը, բայց չէ՞ք կարծեր որ քիչ մը չափէն աւելի ազնուութեամբ վարուած ըլլաք այս խնդրոյն մէջ։

Տավնէյ աչքերը բացաւ։

—Աղէկ մը չհասկցայ ըսածնիդ, ազնուութիւն ըսելով ի՞նչ բան ակնարկել կ'ուզէք։

—Խնդիրն այն նամակին վրայ է զոր Տկն. տը Սէնթ—Օլէռէն պահանջեցիք։

—Նամակի՛ն վրայ, կրկնեց Ժօրժ։

—Այո', այն նամակին որով կարելի պիտի ըլլար աւանդն ետ առնել, ո՞վ խմբագրեց զայն։

—Ես ինքս, Տկն. տը Սէնթ—Օլէռ այս կարգի գրութեանց մէջ գործածուած բառերուն տեղեակ չըլլալով, խնդրեց որ ես խմբագրեմ այդ նամակը, յետոյ ինքն իր ձեռքով գրեց զայն և ստորագրեց, ինչպէս որ ստորագրած էր իր քովի ընկալագիրներուն վրայ։

—Այդ ընկալագիրներն ի՞նչ ըրաւ վերջէն։

Ժօրժ զարմացումով Մ. Մէկրինեի երեսը նայեցաւ.

—Բայց բնականաբար, առաւ տարաւ նորէն, գուշեմ։

—Վստա՞հ էք։

Թարգ. Ռ. ՍԱՄԻԿԵԱՆ — Pierre Decourcelle

(Շար.)

ա՛էր վերաբերում մը այսպիսի կենսական ու ճակատագրային խնդրոյ մը մէջ, մեծ նախատինք մը կ'կազմէ ծնողքներու բարոյական բարձր կոչումին համար։ Անոնք իրենց դժկամակութեամբ լակեայն հրապարակած են սա արդար պահանջը թէ ծնողք մը իր եսասիրական շահերէն աւելի իր զաւկին ապագայ լայն շահերը նկատողութեան առնելու է և այնպէս միջամտելու է անոր ամուսնական ընտրութեան խնդրոյն մէջ։ Անոնց արտօնչներուն տակ չեչտուած է սա գաղափարը թէ ծնողք մը սոսկ խորհրդատու օժանդակ դեր մ'ըլլալու է իր խելահաս և հասուն զաւկին ամէն ընտանեկան գործերուն ու ձեռնարկներուն մէջ։ Միայն ոմանք այսպիսի առողջ մտածումներով տոգորուած՝ գովելի ձեռներէցութեամբ մը պատուաւոր հանդիսացած են ծնողական այս անիմաստ սկզբունքներուն դէմ, և վեհանձն ու ազնիւ մարքերու ծլարձակման նպաստող ազդակներէն մին հանդիսացած են, գործնական օրինակով երիտասարդութեան մէջ արթնցուցած են ինքնավստահութեան ոգին որուն երեւումը ու լայն մշակումը ա՛յնչափ անհրաժեշտ է ամուսնական կեանքին հաճելի ու երջանկութեան ընծայելու համար։

Թաբրիզ. Գ. ԶՈՒԼՈՒՄԵԱՆ

ՎԵՐՋ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՀԱՊԵՏԱՑ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՔԻԼ

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Շաբաթ առաւօտ օդն յանկարծ աւրուելով, տեղատարափ անձրեւ մը սկըսաւ Քիլ քաղաքին վրայ, և այնուհանդերձ բուռն մրրիկ մը տուներուն առջեւ պարզուած դրօշները կ'ըզքտէր։ Լրագրի թղթակիցներ իրենց սրահագրութեան տակ գրուած յատուկ չոգենաւ մը Հոլդընաու գացին Էտուարտ Թագաւորին մուտքը տեսնելու։ Կառավարութեան կողմէ իրենց ցուցուած զանազան դիւրութեանց շնորհիւ, շատ մօտէն տեսնելու առիթն ունեցան։ Գերման զրահաւորներն համա՛կ դրօշազարդ, երկու կարգի վրայ խարսխած էին Քիլի նաւահանգստին մէջ, և նաւարչական մասնակցող առագաստաւոր զբօսանաւերն ալ իրենց երփներանգ դրօշներով հաճելի տեսարան մը պիտի պարզէին, եթէ արեւ ըլլար։ Էտուարտ Է ի ուղեկցող անգլիական յածանաւ մը ժամ առաջ հասած ըլլալով, խարսխած էր գերման զրահաւորներուն մօտ։ Քայզէր Վիլհելմ Բ. զրահաւորին և միւս գերման զրահաւորներուն միջեւ գտնուած միջոցն անգլ. նաւերուն յատկացուած էր, որոց խարսխամիչները կարմիր ներկուած էին և անգլիական փոքրիկ դրօշներ կ'ծածանէին իրենց վրայ։ Նախ հասաւ անգլ. Պէտֆորտ յածանաւը, որուն նաւապետը տարիներ առաջ շատ յիշուած է Սամօա կղզիներուն ռմբակոծութեան առթիւ։ Յածանաւին վրայ եռուզեռը մեծ էր։ Ոսկեճամուկ սեւագոյն համազգեստ հագած սպաներ կ'երթային կուգային։ Անգլ. նաւերուն մէջ սովորական եղող յարդէ դեղին գլխարկներով նաւազներ նաւուն տախտակամածին վրայ կեցած էին, և իրենց քովն ալ նաւային կարմրաբաճկոն հետեւակազօրքեր շարուած էին։ Քիչ ետքը ջրանցքէն դուրս կ'ելլէ անգլ. Էսսէքս յածանաւը, իր երկու կողերուն վրայ կ'շողան դուրս ցցուած թնդանօթները, որք գերման դրօշը կ'ողջունեն։ Գերման նաւերուն բաց դորչ գոյներուն հակառակ, անգլիական նաւերը մութ—գորշ ներկուած են և մէկ նայուածքով կարելի է զատել զանոնք գերման նաւերէն, առանց տեսնելու իրենց դրօշները։ Միայն երկու ազգերուն թորփիլանաւերն ու թորփիլահալածները սեւագոյն են, որպէս զի անկարելի ըլլայ տեսնել գիշերանց յարձակող նաւը։ Գերման զրահաւորները չպատասխանեցին Էսսէքսի թնդանօթներուն, որ յամրաբար կ'անցնէր անոնց քովէն, իր սեւագոյն երեք ծխնելոյզներէն թանձր մուխեր արձակելով։ Վերնակամուրջին վրայ կարգաւ բարեւի կեցած են կարմիր համազգեստներ հագած զինուորներ, սուինաւոր հրացաններ բռնած իրենց ուսերուն վրայ։ Էտուարտ Է. զրահաւորները մինչեւ Քիլ հետ բերած չէր, այլ յածանաւեր և թորփիլանաւեր։ Ինչպէս յայտնի է, Հոլդընաուի ջրանցն Հիւսիսային ծովը Պալթիկ ծովին միացնող Քայզէր Վիլհելմ ջրանցին վերջին մասը կը կազմէ։ Ծերունի Վիլհելմ Կայսեր ձիաւոր մէկ արձանը կանգնուած է այդ տեղ, որուն չուրջն անհամար հետաքրքիրներ կը գտնէին զայն, և շրջակայ կանաչ բլուրը լեցուած էր մարդոց բազմութեամբ, որք անհամբեր կ'սպասէին հոն, հակառակ տեղացող անձրեւին։ Ջրանցին երկու ափերը գրաւած էին նաւային թնդանօթաձիգներ իրենց նուագածու խումբերով, և կայսերապահ զօրաց յատուկ իրենց համազգեստները չաղտոտելու համար, անձրեւին սաստկացած ատեն, իրենց շարքը քակելով, փայտեայ տաղաւարներու տակ ապաստանեցան։ Կայսերապահ Ա. հետեւակ գունդն հարաւային ափին վրայ, ջրանցին մօտ շարուած էր իր դրօշներովը և նուագածուաց խումբովը։ Զինուորները գորշագոյն վերարկու հագած էին և կ'կրէին իրենց թիթեղեայ պատմական սաղաւարտները։ Իրենց առջեւ կեցած էին կայսերազուն իշխանները. կրտսեր իշխանը կայնած էր ձախ թեւին ծայրը, և հակառակ իր թիթեղեայ բարձր սաղաւարտին, գունդին միւս զինուորներուն հասակին կէսին կը համնէր։ Ծովափէն քիչ հեռու կեցած էր Հօհէնցօլէրն, որուն վրայ գերման կայսրն անգլիական ծովակալի ռմկհամազգեստ հագած, Բաղնիսեաց կարգին մեծ ժապաւէնը դրած, երկձևլի գլխարկով և ուսերուն վրայ սեւ վերարկու մ'առած կ'սպասէր իր Վեհափառ հիւրին, չուրջն ունենալով գահաժառանգ իշխանը, կայսերազուն միւս իշխանները, նախարարներէն ոմանք և բարձրաստիճան զինուորականք որոց մէջ շատ բազմաթիւ էին կայսերապահի յատուկ սպիտակ զարգանակները, և շատ նուազ նաւատորմին յատուկ երկձևլի գլխարկները։ Պահ մը լուր ելաւ թէ անգլ. զրահաւորները ջրանցքէն անցնելու ատեն դժուարութեանց հանդիպելով Թագաւորն 3 ժամուան ուշ պիտի համնէր. բայց այդ լուր չհաստատուեցաւ, և Էտուարտ Է. որոշեալ ժամուն հասաւ։ 3ին պիտի համնէր, և 3ն հինգ վայրկեան անցած երեւցաւ արքայական զբօսանաւին ցռուկը ջրանցքին մէջէն։ Կայսերական Հօհէնցօլէրն զբօսանաւն սպիտակ է, բայց Վիքթորիա Էնտ Ալպէրտ արքայանաւն սեւագոյն ներկուած։ Սեւ յատակի վրայ ցուցուած ոսկեզօրուագ զարդերը կայսերական զբօսանաւին սպիտակ յատակին ոսկի զարդերէն աւելի աչքի կ'զարնէին։ Երբ Վիքթորիա Էնտ Ալպէրտ սիգապանծ ընթացքով մը, յամրաբար դուրս ելաւ ջրանցքէն կայսերապահ զօրքը զինուորական բարեւ կեցաւ և նուագածուաց խումբն անեց անգլիական ազգային երգը, և երբ անգլիական զբօսանաւին նուագածուաց խումբն ալ փոխադարձաբար պրուսիական ազգային երգն անեց, պահ մը այնպէս կարծուեցաւ որ անգլիական ազգային երգն էր որ կ'կրկնուէր, այնչափ կ'նմանէին երկու ազգային երգերուն եղանակներն իրարու։ Նաւազներ և կարմրաբաճկոն նաւային հետեւակազօրքեր շարուած էին Վիքթորիա Էնտ Ալպէրտ նաւուն վրայ։ Հազիւ կանգ առած էր արքայական զբօսանաւը՝ Վիլհելմ կայսրն հոն գնաց։ Վերը սանդուխին գլուխը կ'սպասէր Էտուարտ Է., որ գերման ծովակալի համազգեստ հագած էր և Սեւ Արծիւի պատուանշանին ժապաւէնը կ'կրէր։ Երկու վեհապետք կարօտով ողջագուրեցին զիրար, և գերման կայսրը քանիցս համբուրեց իր Վեհ. Տօրեղբօր այտերէն։ Գերման կայսրն արքայական զբօսանաւը մտնելուն պէս նաւուն մեծ կայմին վրայ կայսերական դրօշը պարզուելով անգլիականին հետ ծածանեցաւ հոն ցորչափ մնաց կայսրը նաւուն մէջ, որուն միւս երկու կայմերէն մէկուն վրայ գերման կայսրութեան դրօշն և միւսին վրայ ալ Նաւարչական Ընկերութեան դրօշը պարզած էին։ Կայսրը նաւուն կամուրջին վրայ անգլիական զօրաց շարքին առջեւէն անցաւ, մինչ նուագածուք գերմանական երգը կ'ածէին։ Երկու վեհապետք ապա ցամաք ելնելով, գերման պատուակալ խումբին առջեւէն անցան։ Գերման կայսրն Էտուարտ Թագաւորին ձախ կողմէն կ'քալէր և մօտակայ բլուրներուն վրայ գտնուող ժողովուրդը կեցցէ՜ի գոչերով կ'թնդացնէր օդը։ Թագաւորը զօրաց շարքերուն առջեւ կանգնող ամէն մէկ կայսերազուն իշխանին ձեռքը կ'երկնցնէր։ Վեհապետաց հետեւորդները, անգլիականը կարմիր և պրուսիականը մութ—կապոյտ զօրապետի համազգեստներով, իրարու խառնուած իրենց կ'հետեւէին։ Օդին գէշութեան պատճառաւ պատուակալ գունդն հանդիսական տողանցութիւն չըրաւ։ Վեհապետք վերստին արքայական զբօսանաւն հեծան, որ նուագածուաց երգերուն և ժողովրդեան կեցցէ՛ներու գոչերուն տակ սկսաւ յառաջանալ յուշիկ։ Անձրեւն որ Վիքթորիա Էնտ Ալպէրտ զբօսանաւին հասած վայրկեանին դադրած էր, քառորդ ժամ մը վերջ առաջուընէ աւելի սաստկութեամբ սկսաւ տեղալ։ Այս պատճառաւ վեհապետք նաւուն վերին կամրջակին վրայ չելան, այլ վարի կամուրջին վրայ կեցան անձրեւէն պաշտպանուելու համար։ Երբ անգլիական զրահաւորները ջրանցքին մուտքին առջեւ երեւցան, նաւահանգստին մէջ խարսխեալ ամէն մարտանաւերն իրենց թնդանօթներով ողջունեցին զանոնք։ Օդին խոնաւութենէն թնդանօթներուն աւելի սաստիկ կ'գռային և որոտմանց այդ ձայները նուագածուաց խումբերու երգերուն և հազարաւոր նաւազներու կոկորդներէն բղխած կեցցէ՛ներու գոչերուն հետ միացած ,պարմանալի ներդաշնակութիւն մը կ'կազմէին։ Թնդանօթներուն լռելէն և և նաւերը պատող մուխի գորշ ամպերուն փարատելէն ետքը տեսնուեցաւ որ զրահաւորներուն վրայ բարեւի կեցած էին նաւազներու հոծ շարքեր։ Վիքթորիա Էնտ Ալպէրտ յամր ընթացքով գերման նաւատորմին առջեւէն անցաւ և խարսխեց Քիլի նաւահանգստին մէջ, ճիշդ քաղաքին դէմ, որու ափանց վրայ հազարաւոր անձինք հաւաքուած էին տեսարանը դիտելու համար։ Արքայական զբօսանաւը խարսխելէն ետքը, Վիլհելմ կայսր քիչ մը հոն մնալով Հօհէնցօլէրն անցաւ, մինչ անգլիական յածանաւին նուագածուները պրուսիական երգը կ'ածէին։

** Էտուարտ Է. Հօհէնցօլէրն գնաց ապա, ուր ընդունուեցաւ Աւկուստա Վիքտորիա Կայսրուհւոյն կողմէ։ Կայսեր և Կայսրուհւոյն հետեւորդներն հոն ներկայացուեցան իրեն։ Գործօն բանակին սպաները տողանցութիւն մ'ըրին Ն. Վեհափառութեան առջեւ։ Երեկոյին մօտ Էտուարտ Է. երկար այցելութիւն մը տուաւ Հայնրիխ Իշխանին։

ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆ ՃԱՇԸ

Ճաշը տեղի ունեցաւ Հօհէնցօլէրնի վերնայարկին վրայ, որուն հաստ ծածկոցը վրանի մը վերածուած էր։ Սեղանը զարդարուած էր սքանչելի ծաղիկներով։ Էտուարտ Է. գերման ծովակալի համազգեստով, բազմած էր կայսեր, որ անգլիական ծովակալի համազգեստ կ'կրէր, և կայսրուհւոյն մէջտեղ. Թագաւորին դէմ նստած էր Պիւլով կոմսը, կայսեր աջ կողմն՝ Ատոլֆ Շաումպուրկ—Լիբէ իշխանը, կայսրուհւոյն ձախ կողմն ալ՝ Օլտէնպուրկի Մեծ—Դուքսը։

ԲԱԺԱԿԱՃԱՌԵՐԸ

Վիլհելմ կայսր հետեւեալ բաժակաճառն արտասանեց.—«Չափազանց ուրախ եմ որ առաջին անգամ ըլլալով գերման մարտանաւու մը վրայ բարի գալուստ կ'մաղթեմ Ձեր արքայական ու կայսերական Վեհափառութեան։ Ձեր Վեհափառութիւնը մեծ և ծովածաւալ տէրութեան մը վեհապետն ըլլալուն պատճառաւ ծովու ճամբան ընտրեց Գերմանիա գալ և այս առթիւ իր ներկայութեամբ պատուել գերման նաւային զբօսական արշաւները։ Գերման նաւատորմն իր թնդանօթներուն որոտումով ողջունեց Ձեր Վեհափառութիւնն և ուրախ է զՁեզ իր պատուակալ ծովակալը տեսնելով։ Գերման նաւատորմն այնպիսի նաւատորմիներուն կրտսերն և յաւերժակ շատակ մեծ կոյսեր կազմէ ի նորոյ հաստատուած գերման կայսրութեան ծովային վերանորոգ ոյժերուն մէկ նշանն է։ Գերման նաւատորմն իր վաճառականութեան և երկիրներուն պաշտպանութեան յատկացուած ըլլալով, գերման բանակին պէս կը ծառայէ անվթար պահել խաղաղութիւնը, զոր գերման տէրութիւնը 30 տարիներէ ի վեր կ'պահպանէ Եւրոպայի հետ։ Գերման բանակն ու նաւատորմը գիտեն Ձեր Վեհափառութեան խօսքերէն ու գործքերէն թէ Ձեր Վեհափառութեան բովանդակ ջանքերն այդ նպատակին ուղղուած են. այն է՝ խաղաղութեան պահպանման։ Եւ որովհետեւ ես ալ այդ նպատակին հասնելու համար իմ ամէն ոյժերս այդ բանին յատկացուցած եմ, տա՛ր Աստուած որ յաջողինք մեր ջանքերուն մէջ։ Այժմ Ձեր Վեհափառութեան իշխանութեան տակ գտնուող ընդարձակ պետութեան երբեմնի մեծ վեհապետուհւոյն, Օսպորնի մէջ, մահուան անկողնին վրայ մեր անցուցած անմոռանալի ժամերուն անջնջելի յիշատակովը կ'պարպեմ բաժակս Ձեր Վեհափառութեան կենաց։ Կեցցէ Նորին Վեհափառութիւն Թագաւորն Մեծն Բրիտանիոյ և Իռլանտայի և Կայսրն Հնդկաստանի։»

Էտուարտ Թագաւորը պատասխանեց հետեւեալ բաժակաճառով. —«Ի սրտէ շնորհակալ եմ ձեր կայսերական և արքայական Վեհափառութեան այն սրտագին խօսքերուն համար որով Ձեր Վեհափառութիւնը բաժակ պարպեց իմ կենացս. և ինքզինքս երջանիկ կ'համարիմ որ այժմ առիթը կ'ներկայանայ երախտագիտական զգացումներս յայտնելու այն փառաւոր ընդունելութեան համար զոր Ձեր Վեհափառութիւնն ընծայեց ինծ։ Ուրախ եմ մանաւանդ անոր համար որ կարելի եղաւ ինծ Ձեր Վեհափառութեան այցելել տարւոյն այնպիսի մէկ ժամանակին մէջ յորում սովորապէս հայրենեաց մէջ գտնուելու պէտք ունիմ։ Սակայն երկար տարիներէ ի վեր նաւարշաւներու մասնակցութիւնս թելադրութիւն մ'եղաւ ինծ առիթէն օգտուելու համոզուելու թէ Ձեր Վեհափառութիւնն յաջողած է զբօսական այդ ճիւղն Գերմանիոյ մէջ սիրելի ընել ամէնուն։ Կ'մաղթեմ որ երկար ժամանակներէ ի վեր մեր գերդաստաններն իրարու կապող խնամութեան անկեղծ յարաբերութիւններն անձնական նորանոր յարաբերութեամբ աւելի ամրապնդուին։ Խաղաղութեան պահպանման համար իմ անդադար ջանքերս Ձեր Վեհափառութենէն գնահատուելուն համար շատ զգածուեցայ և բարեբախտ եմ համոզուած ըլլալուս համար որ Ձեր Վեհափառութիւնն ալ միեւնոյն նպատակին համար կ'աշխատի։ Տա՛ր Աստուած որ մեր երկու դրօշներն ինչպէս այսօր, մինչեւ հեռաւոր ապագաներու մէջ ալ միատեղ ծածանին ի պահպանութիւն խաղաղութեան, և ոչ միայն մեր երկրաց, այլ և ուրիշ ամէն ազգաց բարօրութեան համար, Շատ հպարտութիւն կ'զգամ իբր ծովակալ Ձեր Վեհափառութեան նաւատորմին պատկանելուս և իմ նաւատորմս ալ մեծ պատիւ կ'համարի թէ Ձեր Վեհափառութիւնը կը կրէ անգլիական նաւային համազգեստ, զոր Ձեր Վեհափառութեան նուիրած է անմոռանալի մայրս, որուն յիշատակը նուիրական է մեր երկուքին համար։ Կը բարձրացնեմ բաժակս և կ'խմեմ Ձեր Վեհափառութեան կենացը։ Կեցցէ Նորին Վեհափառութիւն Գերման Կայսրն և Պրուսիոյ Թագաւորն և Ն. Վեհափառութիւն Կայսրուհին ու Թագուհին. կեցցե՜ն։»

Թագաւորը գերմաներէն խօսեցաւ իր բաժակաճառն և իր ձայնը շատ հեռուէն կ'լսուէր յստակօրէն, թէպէտ այդ պահուն անձրեւը շարունակ վրանին վրայ կ'տեղար։ Ճաշէն ետքը խօսակցութեան սկսան։ Վրանին մէկ կողմը բացուեցաւ զրահաւորներուն լուսազարդութիւնը տեսնելու համար։ Կայսրը Թագաւորին ներկայացուց գերման նախարարները։ Թագաւորն ի մէջ այլոց, երկարօրէն տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարի օգնական կոմս Բողատովքիի հետ, որ շատ տարիներ Անգլիոյ մէջ բնակած է։ Երկու վեհապետաց տեսակցութիւնն ալ շատ ոգեւորեալ էր։

ԶՐԱՀԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ԼՈՒՍԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ Հօհէնցօլէրնի թնդանօթները ծանուցին թէ Կայսրն իր Վեհափառ հիւրին կենացը բաժակ կ'պարպէր, միւս զրահաւորներն ալ ընկերացան անոր։ Կէս գիշերէն 3 ժամ առաջ անձրեւը դադրեցաւ։ Քայզէր Վիլհելմ Բ. զրահաւորէն երկու հրաթիռ արձակուեցան, և միեւնոյն վայրկենին բոլոր նաւերն ալ լոյսերու ողողուեցան։ Արքայական զբօսանաւին լուսավառութիւնն ամէնէն գեղեցիկն էր. իր շուրջը կանաչ, կարմիր ու սպիտակ լոյսի ելեկտրական բազմաթիւ լապտերներով պսակաւորուած էր։ Ամբողջ նաւահանգիստը լոյսերու մէջ կ'շողար և մինչեւ հորիզոնին հեռաւոր մթութեան մէջ լուսազարդ նաւեր կային։ Տեսարանն հիանալի էր։ Հօհէնցօլէրնի վրայ կ'նուագէր իր նուագախումբը։ Լուսազարդուած անհատական նաւեր հրեղէն թիթեռնիկներու պէս կայսերական զբօսանաւին շուրջը կ'երթեւեկէին։ Ելեկտրական լուսոյ լապտերներով պատրաստուած God save the King (Աստուած պահէ Թագաւորը) և Hoch unser Kaiser (Կեցցէ մեր Կայսրը) վերտառութիւնները կ'շողային փոխն ի փոխն։ Կէս գիշերին մէկ ժամ մնացած, Էտուարտ Է. դեռ չէր մեկնած կայսերական զբօսանաւէն։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Լիաօ Եանկէ 23 Թուակիր հեռագիր մը կ'հերքէ Ճարոնցիներուն Դշ. օր Քայչուն (Քայբինկ) գրաւած ըլլալուն լուրը։ Կ'երեւի թէ Եշ. օր դեռ Ռուսաց ձեռքն էր Քայչուն։ Այս լուր անհաւանական էր արդէն, զի Ճարոնցիք դեռ Դշ. օր գրաւեցին Սիուօյէնն որ Քայչուի հարաւային կողմը կ'գտնուի ,և անկարելի է որ մեծ զօրաբանակ մը 65 քիլոմեդրի այդ հեռաւորութիւնը կարենայ կտրել 24 ժամուան մէջ։ Ուրիշ խնդիր է սակայն երբ Զօր. Քուրօքիի Ա. բանակին մէկ մասն արեւմուտքէն գալով գրաւած ըլլայ Քայչուն Դշ. օր։ Բայց որովհետեւ միեւնոյն ատեն կը ծանուցուի թէ Քուրօքի Ցնս. 24, ուրբաթ օր դեռ Սիու Եէնի մէջ էր և այդ տեղէն Քայչու կ'ունեցած հեռաւորութիւնն ալ 80 քիլոմէդրէ աւելի է, տարակոյս չկայ որ Ա. բանակն ալ դեռ ուրբաթ օր Քայչու հասած չէր կրնար ըլլալ։

Կ'երեւի թէ Լիաօ Եանկի ռուս բանակետղին մէջ կ'զարմանան թէ Զօր. Քուրօքի տրամադիր չէ Սիու Եէնը թողուլ և մօտենալ Բ. և Գ. բանակներուն (Օքուի և Նօծըի), որք Քայչուի վրայ կը քալեն։ Բայց Սիու Եէնի և Քայչուի միջեւ զուգահեռական երկու լեռնաշղթաներ կան, դէպ հարաւ երկարող Սիուն լեռնաշղթաները, որք 1070է մինչեւ 1370 մետր բարձրութիւն ունին։ Այս լեռներ երկու անցք ունին միայն, որոց մին Սիու Եէնէ Հայչէնկ և միւսը Քայչու կ'տանի։ Լեռնային ուրիշ ճամբայ մ'ալ կայ դէպ հիւսիս որ Ֆէնկ Հօանկ Չէնկէ ուղղակի Հայչէնկ կ'իջնէ։ Հետեւապէս, յայտնի է որ Զօր. Քուրօքի Ֆէնկ—Հօանկ—Չէնկէ յառաջացող զօրքերուն ժամանման կ'սպասէ, որք պիտի պաշտպանեն ճարոնական Ա. բանակին աջ թեւը Ռուսաց յարձակման դէմ։ Բայց Քուրօքիի յապաղումն ուրիշ պատճառներու ալ կրնայ վերագրուիլ։ Քէօլնիշէ Ցայթունկի մէջ Մանչուրեան բանակին կազմութեան վրայ երեւցած մէկ ցուցակէն կ'տեսնուի թէ այս բանակն այժմ կ'բաղկանայ արեւել. սիպերեան 5 արձակաղէն զօրաբաժինէ, սպերեան և հետեւակ 3 զօրաբաժինէ և եւրոպական խառն 1 զօրաբաժինէ, ընդամէնն 124 վաշտերէ։ Հետեւակ զօրքերու այս կարեւոր ոյժերն իրենց հետ ունին 360 թնդանօթ, (որոց 240ն արագաձգութեան) և 90 հեծելագունդ։ Այս հաշուով ռուս բանակին պատերազմիկներուն թիւն 130,000 հոգիի կ'ելնէ և կ'հաւասարի ճարոնական ընդհանուր բանակին որ կ'բաղկանայ ինն զօրաբաժնով և պահեստի երեք կիսաբաժինով երեք բանակներէ։ Զօր. Քուրոպաթքին թերեւս իր ոյժերը բաւական կը համարի ճարոնական յարձակումի մը դիմադրելու համար։ Յայտնի է որ ճարոնական բանակետղին մէջ շատ ճիշդ և ստոյգ տեղեկութիւն առած են ռուսական ընդհ. բանակին դիմադրութեան կարողութեան վրայ և կ'սպասեն օգնական նոր ոյժերու, առաջիկայ վճռական ճակատամարտին մէջ ալ առաւելակշիռ ոյժեր ճակատեցնել կարենալու համար։ Այս պարագան բաւական կ'լուսաբանէ Քուրօքիի յառաջխաղացութեան ուշանալուն պատճառը։ Սակայն այսպիսի պարագաներու մէջ անշուշտ Զօր. Քուրոպաթքին ալ զգուշաւորութեամբ շարժած կ'ըլլայ եթէ ճամբան գտնուող նոր ոյժերու կ'սպասէ. զի երբ այժմ Լիաօ գետահովտին մէջ պարտուի, մինչեւ Խարպին իսկ չի կրնար չուել անել, եթէ Լիաօ Եանկի կամ Մուգտէնի մէջ ամուր դիրքեր բռնած պահեստի զօրքեր չունենայ։ Հայչէնկէ մինչեւ Խարպին իբր 700 քիլոմեդր երկար գծի մը վրայ, անձրեւային այս եղանակին մէջ, տեղի ունեցած նահանջ մը, անխուսափելի աղէտքի մը կ'ենթարկէ զինք։

(Նոյէ Ֆրայէ Բրէսսէ, Ցունիս 26.)

ՃԱՐՈՆՑԻՆԵՐՈՒՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.—ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ. — ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ՎԱՖԱՆԳՈՒԻ ԿԱՄ ԹԵԼԻՍՈՒԻ ԱՐԻՒՆՈՏ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻՆ.

(Ռուսսիշէ Սլովօյէ պետերբուրկեան թղթակցէն.)

ԼԻԱՕ—ԵԱՆԿ, Ցունիս 20.

Երբ Ճարոնցիք, մեր աջ կողը դառնալէն ետքը, ինկան յոգնած ուժասպառ ռուս զօրաց վրայ, որք ա՛լ կ'նահանջէին, Զօր. Սամսոնով, վերջապահ բաժնին հրամանատարը, Դօպօլիք գուարին գունդէն վաշտ մը հրամայեց յառաջ խաղալ, կասեցնելու համար ճարոնական հետապնդումը։ Նոյն գնդէն ուրիշ վաշտ մ'ալ դէպ յառաջ շարժեցաւ, և միւս վաշտերը կառախմբով ճամբուեցան։ Կառախումբը կռուին վայրն հասնելուն պէս, մեր զօրքերը վակօններէն դուրս նետուեցան, և որովհետեւ թշնամին խիստ մօտեցած էր, զօրքերը սուիններն անցուցին հրացանին փողը, ու ճակատեցան։ Մեր նահանջի գիծը կտրելու համար թշնամին ըրած շարժումն այս կերպով խափանուեցաւ։ Այս առթիւ սպանուեցաւ դէր—գնդապետ Ապաշպալովա (վրացի), որ Թէլիսուի ճակատամարտին դիւցազնն եղած էր բոլոր օրը, և որոյ մահն ողբալի կորուստ մը եղաւ մեզ համար։ Մեր բժիշկներն և շարժուն հիւանդանոցի պաշտօնէութիւնք, մինչեւ վերջը կրակին տակ ծառայելով, հասարակ զինուորներէն ոչ նուազ սքանչելի եղան։ Մեր ձախ թեւին վրայ, մեր զօրքերը, առանց հրամանի սպասելու, արդէն թշնամին վանած էին իր խրամներուն ու մարտկոցներուն մէջէն, երբ նահանջի փողն հնչեց ռուս զօրաց համար։ Մեր զօրքերն այս հրամանին համակերպեցան ակամայ։ Այն ատեն Ճարոնցիք, մեր վրայ խուժելով, գրաւեցին մեր մարտկոցները, և արագահարուած թնդանօթներով կրակ սկսան մեր նահանջող զօրաց վրայ։ Այս նահանջը խիստ տաժանելի եղաւ։ Մեր զօրքերն հարկադրուեցան քանի մը գիշեր բացօթեայ պառկիլ, հողին վրայ, որ յորդ անձրեւներէ ցեխի փոխուած էր։ Շատեր վերարկու ալ չունէին, խրամներուն մէջ թողած ըլլալով փախչելու վայրկենին։ Երկարօրեայ բուռն կռիւէն ետքն որքան ալ խոնջած և անօթի ծարաւ էին, բայց մեր այս դիւցազունք բարեկարգ նահանջ մ'ըրին։ Բնաւ չէին տրտնջար։ Միակ ցաւերնին այն էր որ թնդանօթի կողմէ մեր տկարութիւնը ձախող դարձուած մը տուած էր կռիւին։ Առջի օրուան կռիւին մէջ վիրաւորուած շատ մը զինուորներ ոչ միայն չուզեցին մեկնիլ զօրաց շարքէն, այլ և ո՛չ իսկ շարժուն հիւանդանոցը գացին իրենց վէրքը կապել տալու։ «Բժիշկներն առանց ալ տոր ալ շատ գործ ունին արդէն»,կ'ըսէին իրենք իրենցմէ։ Զօր. Սամսոնով, պաղարիւն և խիզախ հրամանատար մը, որ իր այս ձիերքերով զօրքերուն համակրանքը շահած է, կ'հրամայէր հեծելազօրքին և վերջապահ գնդին։ Ճարոնական հրետանիք մեծ բլուրներուն վրայ այն գերազանցութիւնն ունին որ դիւրաւ նշան կ'առնեն, և զարնելիք կէտը չուտ կ'գտնեն։ Չինու հետ իրենց պատերազմէն ի վեր, Ճարոնցիք մանրակրկիտ զննած ուսումնասիրած են այս երկիրը։ Բոլոր հեռաւորութիւնները չափած են կանխաւ, գիտեն գետին ամէն մի ծալքը ,ծակուծուկը, ուստի և կռուին սկիզբէն գիտեն թէ թնդանօթին բերնէն քանի՛ մէտր է այն կէտն ուր կեցած է թշնամին։ Եւ յետոյ, իրենց թնդանօթներն այնքան լաւ գիտեն սքօղել պատսպարել որ կերպով մը չեն կրնար մեր թնդանօթաձիգները գտնել հասկնալ թէ ուրկէ՛ կուգան ճարոնական ռումբերը, ո՛ւր են զանոնք արձակող թնդանօթները։ Ցունիս 15ի ճակատամարտին մէջ ալ, արդարեւ մինչեւ վերջն անկարելի եղաւ գտնել ճիշդ դիրքը ճարոնական երեք հրետանիներու (18 թնդանօթ)։ Բաց աստի, Ճարոնցիք ընտրուած նշանառուներ առաջուց կ'ղրկեն այնպիսի սարերու վրայ որք անմատչելի կ'թուէին։ Յետոյ ուրիշներ անոնց կ'հետեւին՝ լեռն ի վեր մագլցելով, և երեւնալով այնպիսի կէտերու վրայ ուր բնաւ չէինք սպասեր թշնամին տեսնելու։ Կռուոյ դաշտին ո՛չ մէկ կէտը կ'վրիպի անոնց նշանառութենէն, և ամէն կողմ կ'հասնին, զի իրենց հրետանիներն իրարու հետ հաղորդակցութեան մէջ են հեռաձայնով և անթել հեռագրութեամբ։»

ՃԱՐՈՆԻ ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՏԱՐՆԵՐԸ.—Օեամա Մարէշալին Մանչուրիոյ սպարապետ և Զօր. Պարոն Քոտամայի ընդհանուր սպայակոյտի պետ անուանումը ջերմ գոհունակութիւն պատճառեց Ճարոնի մէջ, ուր այս անուանումը կ'նմանցնեն Լորտ Րոպէրդսի Թրանսվալի անգլ. բանակին սպարապետ և Լորտ Քիչնէրի սպայակոյտի պետ անուանուելուն։

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՅԱՏԱԿԱԳԻԾԵՐԸ.—Բեդերսպուրկէն յունիս 24ին անգլ. լրագրերուն ուղղուած հեռագրի մը նայելով, հոն տիրող կարծիքն հիմա սա է որ Ճարոնցիք որոշեր են բուռն յարձակումով չառնել Բորդ Արթուրը, այսինքն՝ կեանքի մեծ կորուստ մը չկրել, քանի որ յոյս ունին անօթութեամբ և ռազմամթերքի չգոյութեամբ անձնատուութեան պարտաւորելու այն քաղաքը, մինչեւ որ Մանչուրիոյ մէջ իսկ վճռական ճակատամարտի մը ելքն յայտնուի։ Եթէ այս վճռական ճակատամարտին մէջ Ճարոնցիք յաղթուին, Քուրոպաթքին կարող է Բորդ Արթուրն ալ փրկել պաշարումէն։ Բայց եթէ Մանչուրիոյ մէջ առաջիկայ մեծ կռիւը Ճարոնցիք շահին, ուշ թէ կանուխ՝ Բորդ Արթուր իրենցն է։— Միւս կողմէ, գերման թերթերուն կարծիքն այս է որ Բորդ Արթուրի նաւատորմին խմբովին փախչելու փորձ փորձելը կ'ցուցնէ թէ Բորդ Արթուրի երկար ատեն դիմանալուն յոյս չունին իր պաշտպաններն ալ։

ՄԵԾ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻ ՋՐՈՅՑՆԵՐ կը շրջին եւրոպեան մամուլին մէջ, բայց մինչեւ այս առաւօտ պաշտօնական լուր չկայ տակաւին։ Ճարոնական պարտութեան մը Ֆուրնիէական հեռագիրն ճակատ չէ, ո՛չ Բեդերսպուրկէն ո՛չ Թօքիոյէն հաստատուած ըլլալով, և համարժէք է Տալնիի առջեւ ընկղմած ճարոնական յածանաւին։ Բարիզեան թերթի մը Ցունիս 24ին հրատարակած Բեդերսպուրկի հեռագրին նայելով, «Բշ.էն ի վեր մեծ ճակատամարտ մը կ'շարունակուի Քայչուի կողմը։ Անգամ մը Ռուսերն յաղթեր են, անգամ մ'ալ Ճարոնցիները ,փոխն ի փոխ, բայց կռուին ելքը դեռ անծանօթ է։ Ճակատամարտը խիստ կատաղի եղեր է. և կորստաբեր երկու կողմին համար ալ։ Երկուստեք իբր 150,000 զօրք ճակատած էին 40 քիլոմէդր երկայնութեամբ գծի մը վրայ։ Ռուս թերթերու երեք թղթակիցներ վիրաւորուեր են։»— Անցեալ Բշ.էն մինչեւ այսօր, 10 օրուան միջոցին, պէտք էր որ վերջնական ելքն իմանայինք։ Բայց Քայչուի կամ Քայբինկի, Նիու Չուանկի և Հայ—Չէնկի միջեւ երկու բանակներն այնքան մօտ են իրարու որ առաւօտ կամ իրիկուն, անշուշտ մեծ եղելութեան մը լուրը պիտի ստանանք։

** Ճարոնցիք, բաւական վարանելէն ետքը, աչքերնին տնկած են Նիուչուանկի վրայ, որ Մանչուրիոյ սրտին վրայ զօրք հանելու համար մէկ հատիկ դիրք է։ Մինչեւ հիմա չէին համարձակեր, և հիմակ որ կ'համարձակին, Ռուսերն են որ թող չեն տար։ Նոր զօրք բերած են հոն, և Չինացիներն իրենց տուներէն հանելով, զօրաց բնակութեան յատկացուցած են բոլոր գտնուած տուները։ Ռուսք Լիաօ գետին աջ կողմը նոր ամրոցներ կ'կանգնեն։—(Լիաօ գետին ամէնէն լայն տեղն է Նիու Չուանկ, որմէ վար, գետաբերնին վրայ է Ինքաու, ուր հասած են Թօկիոյի նաւերը, բայց դեռ չեն համարձակիր գետէն ներս մտնելու, զոր ականներով պաշտպանած կրնան ըլլալ Ռուսերը։ Նիու—Չուանկ Լիաօի հովտին գլուխն է։ Լիաօի արեւելեան կողմը ռուսական Մանչուրիան է, արեւմտեան կողմը բուն չինական հող։)

ՃԱՐՈՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐԴՈՑ ԳՐԱՒԸ.—Մանչուրիա չոգենաւը Ճարոնէն Չէմուլբօ հասաւ Ցունիս 23ին։ Նշանաւոր Ճարոնցիներ կային մէջը։ Ասոնք, ժամանակ անցընելու համար ճարոնական գրաւի խաղ մը խաղացին, գուշակելու համար թէ այն ինչ դէպքն ո՛ր օրը տեղի պիտի ունենայ։ Գրաւին առարկան էր «Բորդ Արթուրի առման թուականը։» Խաղին արդիւնքէն երեւցաւ որ Քուրոտա մարքիզը կ'պնդէ թէ Ցուլիս 10ին պիտի առնուի. Բ. կարգի զօրապետ (Փէրդ) դերակոմս Սօկա կ'ըսէ թէ Ցուլիս 15ին պիտի առնուի, Պարոն Սանատա՝ Ցուլիս 15ին նմանապէս, իսկ Պարոն Ֆունաքօշի՝ Ցուլիս 18ին։—Այս Ճարոնցի Պետական մարդիկ հարկաւ իրենց գործերը մեզմէ աղէկ գիտեն։ Բայց երեւոյթներէն դատելով, Բորդ Արթուր երկու կամ երեք շաբաթէն առնուելու վիճակի մէջ չէ։ Այս մասին, Ռուդէրերն վերջին լուրը (Բեդերսպուրկէն հեռագրուած այս ուրբաթ) կ'ըսէ թէ՝ «Ճարոնցիք, իրենց բոլոր ոյժը Քուրոպաթքինի դէմ ճակատեցնելու համար, երկու զօրաբաժին միայն թողած են Բորդ Արթուրի չուրջը, (30 կամ 40 հազար զօրք), և այս է պատճառն որ գրեթէ դադրեցուցած են պաշարողական գործողութիւնները»։

ՄԱՆՉՈՒՐԵԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՅՐԷՆ.—Պէդչէլէր Վէտօմօսդի լրագրին թղթակիցը կ'հեռագրէ Լիաօ Եանկէ.— Ցունիս 23ին խազախ զօրավար Միչէնքօյի հրամանին տակ գտնուող զօրքերն ետ մղեցին Զօր. Քուրօքիի ուժերը։ Այսօր ամէն ինչ հանդարտ է, Քայչուն մեր ձեռքն է։ Շուքի մէջ 33 աստիճան տաքութիւն կ'ընէ։ Զօր. Կէլլէրին Վաֆանքոուի մէջ առած վէրքին հակառակ, իր զօրաց քովէն չի հեռանար։

** Լիաօտոնի ճարոնական դեսպանատունն հետեւեալը կ'հաղորդէ.— Դաքուշանի բանակին հրամանատարը կ'ծանուցանէ թէ ամսոյս 23ին առաւօտ կանուխ Դաշիջաոյի ճամբուն վրայ Սանդաօքուէ 10 մղոն հեռու դէպ հարաւ. արեւմուտք, ռուս հեծելագունդի մը հանդիպելով հալածեց զայն, որ 60 մեռեալ թողլով նահանջեց։

ԹՕՐԼԵԱՅԻ կայսրն Արեւելեան պալատան մէջ հացկերոյթ մը տուաւ անցեալ Դշ. օր Ջէմուլբօ հասնող ճարոնցի պատուիրակներուն։ Կայսրն հացկերոյթին ներկայ չէր։ Իրեն փոխանորդեցին Դահլճին անդամները։ Ճառ չարտասանուեցաւ։

ԴԻՊԼԵՏ.—Սիմլայէ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ երկրորդ մեծ Լաման պիտի մեկնի Լհասայէ և պիտի դիմաւորէ գնդապետ Եընկհազպէնտը։ Առանձին աղբիւրէ առնուած լուրեր կ'ըսեն թէ արշաւախումբին զինուորները շատ յոգնած են և իրենց համար մեծ օգուտ պիտի ունենայ օգնական ուժերու համնիլը։

ԱՆԳԼԻԱ.—Երեսփոխան մը նամակ մը ուղղելով Մր. Պալֆուրի՝ հարցուցած էր թէ վերջին մասնական ընտրութեանց արդիւնքը, ոգելից ըմպելիքի վաճառորդներու տրուելիք թոյլտուութեանց դէմ ցոյց տրուած ընդդիմութիւնը, ինչ ինչ տուրքերու յաւելումը, բաւական պատճառներ չէ՞ն որ լուծուի Բարլամէնդը, և ընդհանուր նոր ընտրութիւններ կատարուին, որպէս զի Դահլճին քաղաքականութիւնն հանրային դատաստանին ենթարկուած ըլլայ։ Մր. Պալֆուր պատասխանեց թէ ա՛յն ատեն միայն պիտի լուծէ Խորհրդարանը, երբ Դահլիճն այնպիսի պարտութիւն մը կրէ, որ ապացուցանէ թէ կորուսած է Երեսփ. Ժողովոյ առջեւ վայելած վստահութիւնը։ Դահլիճն այն ատեն պիտի խնդրէ որ ազատ կացուցուի իր վրայ դրուած պատասխանատուութիւններէն։ Կ'ծանուցուի թէ Տըվընշայրի դուքսը նամակ մը ուղղելով Լիչֆիլտի կոմսին, և հրաւիրած է իր բարեկամներն որ չմասնակցին միութենական ազատական Համաժողովին ներկայացուցչի ընտրութեանց։ Թէեւ կ'ուզուի այսպիսի Համաժողով մը կազմել, բայց դուքսը կ'վախնայ որ մի՛ գուցէ անիկա ծառայէ նպաստաւոր գաղափարներ տարածելու ի մասին մաքսային Չէմպըրլէնեան սակացոյցերու։

** Նախարարական թերթերը մեծ կարեւորութիւն կուտան Մր. Պալֆուրի պատասխանին։ Խօսքին ձեւը պարզ կ'երեւի, բայց իմաստը կ'յայտնէ Վարչապետին մտատանջութիւնը. զի մաքսային խնդիրը, մասնակի ընտրութեանց մէջ յաճախակի պարտութիւնները, գարեջրատուններու և գինետուններուն վրայ Նախարարութեան առաջարկած նոր օրէնքին գինեհատից մէջ յառաջ բերած դժգոհութիւնը, և վերջին ելմտացոյցին մէջ պատերազմական տուրքերուն բաւական զեղչուած չըլլալը՝ նոյն իսկ նախարարական կուսակցութիւնն այնքան ջլատած են և այնքան քայքայած են ընդդիմադիր կուսակցութիւնն որ Երեսփ. Ժողովին մէջ Նախարարական երեսփոխաններն առաջուան չափ մեծ թուով ներկայ չեն ըլլար, երբ կարեւոր քուէարկութիւններ կ'առաջարկուին Ազատականաց կողմէ, որով Նախարարական մեծամասնութիւնն օրէ օր պակսած կ'երեւի։ Ուստի, Մր. Պալֆուր կ'ըսէ որ թէպէտ առ այժմ Նախարարութիւնը պէտք չի տեսներ Խորհրդարանը լուծելու և երկրին կոչում ընելու կամ հրաժարելու, բայց եթէ կարեւոր խնդիր մը մէջ Երեսփոխանութիւնը Նախարարութեան հակառակ վճռէ, կամ եթէ նախարարական երեսփոխանները խոյս տան քուէարկութիւններէ և կանոնաւորապէս ներկայ չըլլան նիստերուն, Դահլիճը պիտի հրաժարի, զի իր հաճոյքին համար չէ որ պաշտօնի վրայ կ'մնայ տակաւին։ Նախարարական թերթերը վստահ են թէ՝ Վարչապետին սոյն ազդարարութենէն ազդուելով՝ Նախարարականք աւելի ոյժ պիտի տան Դահլիճին, բայց չեն ծածկեր թէ կացութիւնը ծանր է։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՔԱՅՓԻՆԿ, Ցնս. 28.—Լիաօ—Եանկի վրայ քալող ճարոնական բանակին զօրաց թիւը 150,000 հոգի է։

ԼՈՆՏՈՆ, 28.—Օտար զինուորական կցորդները Բորդ Արթուրի առջեւ Ճարոնցիներուն վերջերս չինած ամրութիւններն աչքէ անցընելով, մեծապէս գնահատեցին։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ, 28.— Պալթիկի նաւատորմին հրամանատար ծովակալ Էնկուիստ, նախընթաց օր, Բեդերհօֆի պալատան մէջ մասնաւոր ունկնդրութեան մ'ընդունուելէ վերջ, Քրոնշդատ ուղեւորեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.—Զօր. Միչէնքօ Եալուի արեւմտեան կողմը ծանր ձախողութեան մը մատներ է Ճարոնները, որոց կորուստները ծանր են։ Ճարոնցիները 12 ժամ չարունակ նահանջեր են, Ռուսերէն հալածուելով։

(Ֆուրնիէի այս լուրը տակաւին հաստատուած չէ ո՛չ Բեզերպուրկէ և ոչ Թօքիոյէ։)

—Վլատիվոստոքի Նաւային Գրաւման Ատեանը պատերազմի արգիլուած նիւթ հռչակեց անգլիական Աջլանթօ շոգենաւին բեռը, որ Վլատիվոստոքի նաւաբաժնին կողմէ բռնուած էր, համքածուխ փոխադրած ատեն։

ԱԹԷՆՔ.— Դեր-ծովակալ Կուրտօն, Միջերկրականի ֆրանսական նաւաբաժնին հրամատարը, Պիրէոնի մէջ մեծ հացկերոյթ մը տուաւ Յունաստանի Թագաւորին և Թագուհիին ի պատիւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Եգիպտոսի Խտիվը Լոնտոն կ'սպասուի Յուլիս 10ին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Զինուորական և Քաղաքային բոլոր վարժարաններու գրավաճառ Կարապետ էֆ.ի։

—Բրակուլէվացի սամ. հիւպատոս անուանուեցաւ Պաթումի գեր-հիւպատոս և Քանչէլեր Սաատի պէյ, որուն յաջորդեց Մարսիլիոյ գեր-հիւպատոսութենէ և Քանչէլերութենէ հրաժարեալ Նէսիմ էֆ.։

—Գ. Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Տրապզոնի Միւֆթի և Նագիպ Իւլ Էշրաֆի Գայմագամ Մահմուտ Ամատէտտին էֆ.ի։

ՎԻԵՆՆԱ գրկուած Օսմ. Պատուիրակութեան անդամները, Միւշիր Շաքիր փաշա, Ա. Ֆէրիգ Բահրի(?) փաշա և հազարապետ Նեճիպ պէյ, երէկ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով մայրաքաղաքս վերադարձան և ուղղակի Կայսերական Պալատ գացին։

ՌՈՒՄԷԼԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Ծումաալի Պալայի և Ուսզիւբի փախստական Պուլկարներէն 170 հոգի ևս, այր և կին, չարժետս իրենց գիւղերը վերադարձեր են, կայսերական ներման արժանանալով։

—Սելանիկի Ասիրիա լրագիրը կ'ծանուցանէ թէ անցեալ Դշ. գիշեր ժամ 2ին միջոցները, Ստրումճա գաւառին մէջ զինուորական ջոկատ մը աւազակախումբի մը հանդիպելով, ընդհարում մը տեղի ունեցեր է, որու միջոցին աւազակներէն մին սպաններ և մին ձերբակալուեր է, իսկ միւսները փախեր են։ Աւազակներն հալածելու համար, Ստրումճայէ և Թօյրանէ զինուորական երկու ջոկատներ զրկուեր են։

—Քէսրիէէ կ'ծանուցուի թէ պուլկար աւազակապետ Ստոյանօ, որ չորս տարիէ ի վեր կ'փնտռուէր, պուլկար Բօջի մը տան մէջ ձերբակալուեր է։

ԴՐՕՇՄԱՏՈՒՐՔԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ.— Զննարանի մէջ գումարուող յանձնաժողովը, որուն կազմութիւնը ծանուցած էինք, պաշտօն ունի ո՛չ թէ քննիչներ անուանելու, այլ դրոշմատուրքի նոր կանոնագիրն և անոր գործադրման եղանակն ուսումնասիրելու։ Գալով քննիչներուն, Հանրային Պարտուց Վարչական Խորհուրդն և Ընդհ. Տնօրէնութիւնը պիտի անուանեն զանոնք ի մօտոյ։

ՀԱՅՏԱՐ—ՓԱՇԱՅԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ.— Ինչպէս ծանուցեցինք արդէն, Հայտար-Փաշայի գծին առաջին երկու շոգենաւերը, Պօղազ(?) և Տէօբլէ(?) կազմ և պատրաստ կ'սպասեն Քիլի նաւարանին մէջ։ Երրորդ շոգենաւն ալ չարժետս ծովն իջուցուած է, և Մ[illegible] անունը պիտի կրէ։ Միրլիվա Հալիլ փաշա, սոյն երեք շոգենաւերն ստանալու պաշտօնով, երէկ առաւօտ Քիլ ուղեւորեցաւ Քէօսթէնճէի ճամբով։

—Հայտար-Փաշայի նաւահանգստի Ընկերութեան բաժնետերց ընդհ. ժողովն երէկ գումարուեցաւ Պերլինի մէջ։ Ժողովին ներկայացուած տեղեկագրէն կ'երեւի թէ 1903-1904 տարեշրջանի մէջ 398,986 ֆր.ի գումար մը գոյացած է իբրեւ շահագործման արդիւնք, որմէ զեղչելէ վերջ ընդհ. ծախքը, 181,871 ֆր., կ'մնայ 217,115 ֆր.ի զուտ շահ մը, որ գլխաւմասերու վճարման պիտի յատկանայ։

ՆՈՐ ՀԵՌԱԳԻՐԱԹԵԼ.— Նիկոմիդիայէ մինչև Կէյվէ-Օրթաքէօյ երկարաձգուած հեռագրաթելին շինութիւնն աւարտած ըլլալով, հաղորդակցութիւնք սկսած են։

ՅՈՒՆԱՑ ԳՐԱԿԱՆ ՍԻԼԼՈԳՈՍԻՆ 43րդ տարեդարձն անցեալ Կիրակի տօնուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Յունաց Պատրիարք Տ. Յովակիմ Գ. և Սինոդին անդամները ներկայ էին, ինչպէս նաև հելլէն դեսպան Մ. Կրիպարիս։ Նախորդ նախագահ Տքդ. Բասլիտիս կարդաց վերջացող տարեշրջանին տեղեկագիրը, որ Սիլլոգոսին կատարած կարեւոր աշխատութեանց վրայ տեղեկութիւններ կուտար։ Յետոյ Հաճի Խրիստօ բանախօսութիւն մ'ըրաւ, նիւթ ունենալով «Էջ մը Հոմերոսէ»։ Տ. Յովակիմ Գ. փակեց հանդէսը պերճախօս բանախօսութեամբ մը, որուն մէջ շեշտեց Օրթոտոքս Եկեղեցիին զգացած ուրախութիւնը Սիլլոգոսին բեղմնաւոր գործունէութեան առթիւ, և յոյս յայտնեց թէ ապագան երեւան պիտի բերէ մեծ մարդեր, որպէս Զարիֆիներ ու Զօղրաֆոսներ, յոյն ազգին մեծ բարերարները։

ՀԱՊԷՇ Պատուիրակութեան պետ Զօր. Մաշաշա և իր հետեւորդներն երէկ պալատական կառքերով պտոյտ մը կատարեցին Շիշլիի կողմերը, ընկերակցութեամբ իրենց հիւրամեծարներուն։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Հելլէն դեսպան Մ. Կրիպարիս, պելճիական դեսպանը, գերման և իտալական գործակատարներն երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Մ. Կրիպարիս ապա տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Անտիոքի(?) յունական վանքերուն Պոլսոյ ներկայացուցիչը, Պատրիարքարանի գործակատարին հետ, երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց խորհրդական Նաում փաշայի հետ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Վօթուռ պահականաւը, որ իր յատակը մաքրել տալու համար Պիրէոն գացած էր, երէկ Պոլիս վերադարձաւ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ Ընդհ. Տնօրէն Մ. Տէֆֆէս երէկ Պոլիս վերադարձաւ Զօնկուլտագէ։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Վիեննայէ Յնս. 28 թիւով մասնաւոր հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Աւստրիոյ կայսրն հետեւեալ պատուանշանները տուած է. Ս. Ստեփաննոսի պատուանշանին Մեծ-Խաչը՝ Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշայի, Լէօբոլտ պատուանշանին Մեծ-Խաչը՝ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի, և Երկաթեայ Թագ պատուանշանի Ա. աստիճանը՝ Արարողապետ Իպրահիմ պէյի։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԴԵՂԵՐԸ.— Սապահ «Եւրոպական պատրաստ դեղեր» խորագրով հատուածի մը մէջ կ'յայտարարէ թէ եւրոպական պատրաստ դեղերու գործածութենէն պէտք է զգուշանալ, զի անոնք մեծ մասամբ վնասակար բաներ են, թէեւ պոռոտախօս ազդերով հռչակուած ըլլայ անոնց օգտակարութիւնը։ Եւրոպական պատրաստ դեղերը, որոց բաղադրութիւնն յաճախ անծանօթ կ'մնայ, բուժական ո և է արժէք չունին. օրինակի համար, երկաթախառն կամ իօտախառն կոչուած պատրաստ դեղի մը մէջ ո՛չ երկաթ (չէլիք) կայ և ոչ ալ իօտ, այլ պարզ օշարակ մ'է։ Մեր ամէնէն ճարտար բժիշկները կ'խոստովանին թէ Եւրոպայէ բերուած և շիշը 25-30 ղրշ.ի ծախուած պատրաստ դեղերուն տեղ, կարելի է հոս աւելի կատարեալ դեղեր պատրաստել և շատ աւելի աժան ծախել։ Սակայն ցաւալի է որ այս ճշմարտութեան հակառակ, ժողովուրդը տակաւին յարգ կուտայ եւրոպական պատրաստ դեղերուն։ Կարգ մը բժիշկներ ալ [illegible] նման կարգ մը պատրաստ դեղերու կարեւորութիւն ընծայելով, դեղարաններու մէջ զուն ուրեք գտնուած դեղեր կ'պատուիրեն հիւանդներուն, բժշկական նորութեանց հետեւողի ցուցամոլութեամբ մը, մինչդեռ այդ դեղերուն օգուտը մի միայն հնարիչը կ'քաղէ, և հիւանդները վնասէ զատ ուրիշ արդիւնք մը չեն քաղեր։ Ո՛վ գիտէ, մինչև հիմա քանի հազար մարդոց կեանքը զոհ գացած է այդ կարգի վնասակար դեղերու, կ'հարցնէ Սապահ, որ երախտագիտութիւն կ'յայտնէ կայսերական հրամանի համար, որով իսպառ արգիլուեցան [illegible] և [illegible] նման վնասակար դեղերու ներածութիւնն ու գործածութիւնը։ Բժիշկներն ալ հրաւիրուեցան այդ վնասակար դեղերուն գործածութենէն զգուշանալ։ Կայսերական նոր Իրատէ մը կ'հրամայէ որ Քաղաքապետական պաշտօնատան բժշկական յանձնաժողովն և Բժշկական Ժողովն Եւրոպայէ բերուած պատրաստ դեղերը նախապէս քննեն, և անոնց օգտակարութիւնն հաստատուելէ վերջ միայն թոյլատրեն գործածութիւնը։ Ցորչափ պատրաստ դեղ մը պաշտօնապէս չէ տարրալուծուած և օգտակարութիւնը չէ հաստատուած գործածութիւնը պիտի չարտօնուի։ Այս մասին յատուկ կանոնագիր մ'ալ պիտի պատրաստուի։ Հետեւապէս մեծ քանակութեամբ Թուրքիա ներածուած ա'յն պատրաստ դեղերը, որոց բաղադրութիւնը, պատրաստութեան եղանակն և օգտակարութիւնն անծանօթ կ'մնան, այսուհետեւ քիմիական տարրալուծութեան ենթակայ պիտի ըլլան, և անոնց քիմիական ու բուժական հանգամանքը պիտի ճշտուի։ Անոնք որ հանրային առողջութեան վնասակար պիտի դատուին, պիտի արգիլուին։ Այս պարագային մէջ, ա'յն բժիշկներն ալ որք նորանոր դեղեր գործածելու ցուցամոլութեամբ կեղծ համբաւ մը շինելու հետամուտ են, անտարակոյս իրենց սխալը ճանչնալով՝ բժշկական արուեստին պահանջած ողջամիտ գրութեան պիտի հետեւին այսուհետեւ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂ.—Արքունի նաւարանին մէջ, Արմսդրօնկ-Անսալտօ նաւարանին ճարտարապետներուն ու գործաւորներուն ձեռամբ նորոգուող «Աւնիլ-լահ», «Ֆէթհի Պիւլէնտ» և «Մուինի Զաֆէր» զրահապատ մարտանաւերուն նորոգութիւնք աւարտելու մօտ են, և պայմանագրին համաձայն, յանձնման գործողութիւնք ի մօտոյ պիտի կատարուին։ Ասոնց սպաներն ու նաւաստիներն ալ ընտրուելու վրայ են Ծովային նախարարութեան կողմէ։

—Ալըակօզ և Աք-Հիսար Թօրփիլանաւներն այսօր ժամ 5ին Միտիլի կ'սպասուէին։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ ժամ 10ին միջոցները, Էտիրնէ-գաբու, Պահճէպան-օղլու փողոց, Իսրայէլ անուն յոյն կօշկակարի մը վարձքով բնակած տունէն հրդեհ ծագեցաւ, սակայն անմիջական օգնութիւնք շուտով առաջքն առին աղէտքին։ Վերնայարկը միայն այրեցաւ։

ՈՃԻՐ.—Գամպէր անուն բեռնակիր մը նախընթաց գիշեր գաղտնապէս մտաւ Քեազիմ պէյի դեղավաճառանոցը, Ենի-Ճամի, վաճառատան բեռնակիրը՝ Էօմէրն սպաննելու նպատակաւ։ Էօմէր, որ դուրս ելած էր, երբ վերադարձաւ, Գամպէր դաշոյնով յարձակեցաւ անոր վրայ, և ուժգին հարուած մը տուաւ անոր աջ ուսոսկրին։ Էօմէր սկսաւ օգնութիւն աղաղակել, և ոստիկանութիւնը վաճառատան դուռը խորտակելով ներս մտաւ և չարագործը ձերբակալեց։ Ոճրին շարժառիթը սա է։ Էօմէր, որ նոյն վաճառատան նախորդ բեռնակիրն էր, վերջերս երկիր երթալով՝ իրեն տեղը կ'դնէ Գամպէրը։ Վերադարձին կ'պահանջէ իր պաշտօնը, սակայն Գամպէր կ'մերժէ և 10 ոսկի կուտայ անոր որ ետ կենայ իր պահանջումէն։ Սակարկութիւնը կ'ընդունուի, և Էօմէր կ'պահէ իր պաշտօնը։ Իսկ Գամպէր մաքսատուն կ'մտնէ իբրեւ բեռնակիր, բայց շատ չանցած անգործ կը մնայ և այն ատեն միտքը կ'դնէ Էօմէրն սպաննելով մէջ տեղէն վերցնել, իր նախորդ պաշտօնը ձեռք բերելու համար։

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ.—Ոճրադատ Ատեանն երէկ մահուան դատապարտեց սրճարար Մուսթաֆան և 10 տարի տաժանակիր աշխատութեան՝ աշկերտը՝ Իսան, որք անցեալ Փետր. 29ի գիշերը խեղդամահ ըրած էին ծաղարար Րէճէպը, և անոր դիակը սրճարանին պարտէզին ածխանոցին մէջ թաղած էին։

Քրոնիկ Հայ. Եկեղեցւոյ

Քաղաքական Ժողովն այսօրուան նիստին մէջ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամ կարգեց Ասլանեան Յարութիւն էֆէնտին, և կարօտ ուսուցչաց օգնութեան սնտուկին Հոգաբարձութենէն տեղեկանալով որ 300 լիրայի նախնական դրամագլուխը կազմուեր է, որոշեց քաջալերական մ'ուղղել։ Որոշեց [illegible] վերածել Կիւմէշեան կտակին համեմատ դրամի տեղ առաջարկուած փոխ կալուածները։

—Կրօնական Ժողովն երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր. ներկայ էին Տ. Գրիգորիս Արքեպս. Յովհաննէսեան, Տ. Վահրամ Արք. Մանկունի, և Սէթեան, Սանտալճեան ու Շահպազեան աւագ քահանաները։ — Մարաշէն՝ երբեմն վարդապետ և այժմ Կիրակոս Կէօքեան, որ եօթը տարի առաջ կարգալոյծ եղած էր, ներման խնդրանք ըրած էր։ Ժողովն ինկատ առնելով անոր վարուց ու բարուց անուղղելի վիճակը, բացարձակապէս մերժեց խնդրանքը։ — Նոյնպէս Կեսարիայէն Ներսէս Վրդ. Ըզըզլեան կը խնդրէր բաւ համարել իր երեքամեայ ապաշխարութիւնն և ներում շնորհել։ Ժողովը նկատելով որ որոշեալ հինգ տարուան ապաշխարութեան պայմանաժամը լրացած չէ, մերժեց անոր խնդրանքը։ — Սիլիւրիէի Թաղ. Խորհուրդը կ'խնդրէր տեղւոյն եկեղեցիին վրայ քահանայ ձեռնադրել Տիրացու Երուանդ Ղօնչէկիւլեանը։ Ժողովն որոշեց գրել Թաղ. Խորհուրդին որ սպասէ Առաջնորդին գալուն։ — Նոյնպէս Սուլինայի Թաղ. Խորհուրդը կ'խնդրէր տեղւոյն եկեղեցիին վրայ քահանայ ձեռնադրել Տիրացու Մկրտիչ Մըխիթարեանը։ Ժողովը նկատելով որ յիշեալին արժանաւորութիւնն հեռուէն կարելի չէ ստուգել, որոշեց յետաձգել առայժմ, մինչև որ կարելի ըլլայ իր մասին ստոյգ վկայութիւններ իմանալ։ — Դոնլայի Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Վահրիճ Մ. Վրդ. Շահլամեան Ժողովին ներկայացաւ և իր վեցամեայ պաշտօնավարութեան մասին ամփոփ տեղեկութիւններ տուաւ։ Ժողովը լսեց և իր գոհունակութիւնն յայտնելով խոստացաւ պէտք եղած աջակցութիւնն ընել և իր պաշտօնին կիրառմանը մասին դիւրութիւններ ընծայել։ — Զարասեհագի(?) և Զմկծագի(?) Առաջնորդ Տ. Կորիւն Վրդ. հրաժարական մատուցած էր իր պաշտօնէն և կ'ուզէր Կարինի Կարմիր վանքը քաշուիլ։ Ժողովը գոհ ըլլալով յիշեալին պաշտօնավարութենէն, մերժեց հրաժարականն և որոշեց քաջալերական գիր մը գրել։ Ժողովն ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով։

Տ. Վահրամ Սրբազան Ժողովին ուշադրութիւնն հրաւիրեց՝ Ազգ. վարժարանաց մէջ առհասարակ Կրօնի և Եկեղեցական պատմութեան պէտք եղած կարեւորութիւնը չընծայուելուն վրայ. ըսաւ թէ շաբաթական մէկ դասի տեղ պէտք է երկու դաս յատկացուի Կրօնի համար. առաջարկեց քննել վարժարաններու ժամանակացոյցը, ուսուցման եղանակը, դասախօսներն և դասագրքերը. դասախօսներու մասին ըսաւ թէ վկայեալ և ձեռնհաս անձեր պէտք է ըլլան։ Դիտել տուաւ թէ վերջին ատեններս եկեղեցականներ կրօնական նիւթերու վրայ գրքեր հրատարակեցին, որոնք եթէ Ժողովոյ քննութեան ենթարկուէին, դիտողութեան արժանի կէտեր երեւան պիտի գային, ուստի առաջարկեց որ այդ կարգի հրատարակութիւններ նախապէս Ժողովին քննութենէն անցնին։ Դիտել տուաւ նաև թէ ոմանք՝ եկեղեցական օրինաց և կանոնաց հակառակ կարգադրութիւններ կ'ընեն, պատասխանատուութիւնն առնելով իրենց վրայ, մինչդեռ հոգեւոր իշխանութեան պէտք էին դիմել հրաման և հրահանգ ստանալու։

—Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Տ. Սահակ Սրբազան յունիս 12ին Զէյթուն հասեր և տեղւոյն Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ բարեմաղթութիւններ ըրեր է Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար, ժողովրդեան «Փատիշահըմ չօք եաշա» սրտաբուխ աղաղակներուն մէջ։

—Պերլինի պարսկական դեսպանատան խորհրդական Յովհաննէս Խան Մասեհեան, նախընթաց օր Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանն եկաւ, և Ն. Սրբազնութիւնը հոն չգտնելով, այցաքարտը թողուց։

—Յովսէփ Իզմիրեանց Գրական Յանձնաժողովն առաջիկայ 1905 տարւոյ մրցանակին համար ներկայանալի երկասիրութեանց նիւթն ինք որոշած և 1903 Նոյեմբեր 6 թուակիր «Պաշտօնական ծանուցմամբ» հրատարակած էր յԱզգ. լրագիրս, սակայն այդ նիւթին համապատասխանող միայն մէկ գործ ներկայացուած լինելով ցարդ, հարկ դատուած է կրկնել նոյն ծանուցումը.—

Պաշտօնական ծանուցում Յովսէփ Իզմիրեանց Գրական Յանձնաժողովոյ.—Յովսէփ Իզմիրեանց Գրական Յանձնաժողովը, առաջիկայ 1905 տարւոյ մրցանակին համար որոշեց 1901 Ապրիլ 28ի հրահանգին Ե. յօդուածոյն համեմատ ներկայանալի երկասիրութեանց նիւթին որոշումն ինք ընել, յուսալով այսու աւելի արդիւնաւոր ընթացք մը նախափորձն ըրած լինել։ Որոշուած նիւթն է. արդի Հայերէնի բառարանի համար նախապատրաստական նիւթերու հաւաքածոյ կազմել, իւրաքանչիւր բառին հանդէպ բառարանական սովորութեանց տեղեկութիւններով, և մանաւանդ ծագման և կիրառութեան մասին բացատրութիւններով։ Յանձնաժողովը նկատի առնելով նիւթին ընդարձակութիւնը, որոշեց զայն երեքի բաժնել, և իւրաքանչիւր մասին համար մրցանակի բաժին մը յատկացնել։ Երեք բաժիններն են.

Ա. Նոր շինուած կամ ճշդուած և նոր առումով ստացած և հին Հայերէնէ նորագիւտ բառեր և ոճեր։

Բ. Արեւմտեան գաւառաբարբառներու բառեր և ոճեր։

Գ. Արեւելեան գաւառաբարբառներու բառեր և ոճեր,

Վենետիկի Աւետիքեան բառարանին վերջին տպագրութիւնն իբր հիմ ընդունուած է։ Աշխատութիւնները նոր և ձեռագիր պիտի ըլլան և յստակ գրուած։ Արդէն տպագրեալ աշխատութիւններ նոյնութեամբ չեն կրնար առաջարկուիլ, բայց եթէ նոր յաւելուածներով ճոխացած ըլլան. Քերականական տեղեկութիւններ և բացատրութիւններ իբր գնահատելի առաւելութիւններ պիտի նկատուին։ Աշխատութիւնները պէտք է յղուին առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, ի Կ. Պոլիս, մինչեւ 1905 տարւոյ Փետրուարի վերջը։ Եթէ երբեք ըստ նախնի սովորութեան ազատ նիւթի վրայ երկասիրութիւններ յղուած գտնուին, անոնք ըստ պատշաճի և արժանաւորութեան կամ բացառիկ մրցման մը նիւթ պիտի կազմեն և կամ յաջորդ մրցանակի պիտի պահուին։ Այս տեսակ երկերն եթէ տպագիր են՝ երեքական օրինակ, իսկ եթէ ձեռագիր են, մէկ օրինակ պիտի յղուին, բայց յստակ գրուած։ Յանձնաժողովոյն յղուած բոլոր աշխատութիւններ, մրցանակ ընդունին կամ ոչ, ետ չեն դարձուիր։ (Կնիք Ազգ. Պատրիարքարանի)

1904, Յունիս 14

—Շնորհիւ Կայսերական արդարութեան, Եդեսիոյ բանտէն արձակուեցան 6 Հայեր որք ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրին Ն. Կ. Վեհափառութեան թանկագին կենաց համար։

—Եգիպտոսէ կ'գրեն թէ Պէյլէրպէյութեան(?) աստիճան տրուեցաւ Վսեմ. Բարթող փաշայի որդւոյն Յակոբ պէյի։

—Տ. Ազարեայ քհնյ. որ ատենէ մ'ի վեր Մայր Եկեղեցի կ'մնար, իր վիճակին դարման խնդրած ըլլալով, Նիկոմիդիա զրկուեցաւ, ուր պիտի պաշտօնավարէ։

ՏՊԱՐԱՆԱՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔՆՆԻՉԸ

Գոհութեամբ կ'ծանուցանենք թէ Ներքին գործոց նախարարութեան աւագ պաշտօնատարներէն Վսեմ. Սիսակ էֆ. Ֆէրիտ Պոլսոյ տպարաններու ընդհ. քննիչ անուանուեցաւ։ Պաշտօնի սոյն բարձրացումն արժանաւոր գնահատութիւնն է իր բազմակողմանի կարողութեանց և օգտաշատ ու խղճամիտ ծառայութեանց զորս միշտ ի յայտ բերած է իր վարած բոլոր պաշտօններուն մէջ։ Խմբագրութիւնս կը շնորհաւորէ Ն. Վսեմութիւնը, իր նոր ու կարեւոր պաշտօնին առթիւ։

ՆՇԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Սկիւտար Պաղլար Պաշի Ալէթճեանց բնակարանին մէջ կիրակի օր տեղի ունեցաւ նշանախօսութիւնը՝ Քաղաքապետական Խորհուրդի և Քաղաքական Ժողովի անդամ Վսեմ. Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեանի որդւոյն՝ Տպագրիչ-Թղթավաճառ Վահրամ էֆ. Տ. Ներսէսեանի ընդ Օր. Նեկտար Մ. Ալէթճեանի։ Վահրամ էֆ. զարգացած և գործունեայ երիտասարդ մ'է և իր ասպարէզին մէջ փայլուն անուն շինած է կարճ ատենուան մէջ։ Իսկ Օրիորդը Սկիւտարի ծանօթ ընտանիքներէն բարեհամբաւ գերդաստանի մը զաւակն է որ իր բարոյական և մտաւորական ազնիւ ձիրքերովը կ'խոստանայ երջանիկ միութիւն մը կազմել իր խօսեցեալին հետ։

ԱՒԵՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՑՈՐԵՆ.—Հրապարակն հաստատ է. երէկ ժամանեցին 3 վակոն Անատոլուէ։ Նախընթաց օր հրապարակին վրայ ծախուեցան 2 վակոն ճերմակ ցորեն Անատոլուի, 35 փր.ի օխան, 1 վակոն էքզդրա կարմիր Անատոլուի, 36 3/4 փր.ի և 2 վակոն ճերմակ Անատոլուի, յանձնելի, 35 1/2 փր.ի օխան։

ԱԼԻՒՐ.—Հրապարակը թոյլ է։ Նախընթաց օր հասան Վառնայէ 2700 պարկ և Էսկիւրէ 125 պարկ։

ԽՈՋԱԿ.—Միլանէ Շր. օրուան թիւով կ'ծանուցուի թէ գինները բարձրացած են հոն, և տեղական գործարանները կարեւոր գնումներ ըրած են։ Հրապարակին այս բարւոքման շարժառիթ եղած են Ամերիկայի մէջ կատարուած մեծամեծ գնումները։ Քանդոնի մէջ երկրորդ բերքը 4000 հակ գնահատուած է, իսկ Եօքօհամայի բերքն ալ աւելի մեծաքանակ է քան 1903 տարեշրջանի բերքը։

ԽՈՋԿԱՂԻՆ.— Անցեալ եօթնեկին մէջ Իզմիրի հրապարակին վրայ կատարուած վաճառումները 20,000 ղանթարի հասած են հետեւեալ գիներով. 32-35, 50-53, 58-64, 60-68, 78-84 ղրշ. ըստ տեսակին։

ԹԻՖԹԻՔ.—Հրապարակին վիճակը զգալապէս բարւոքած է։ Գինները կ'բարձրանան։ Յնս. 4էն մինչև առջի օր, հրապարակի վրայ կատարուած վաճառումներն են.—73 հակ Իսքիլիպ, 14 1/2, 113 Եօզղատ 14 3/4, 183 Աքշէհիր 14 3/4, 553 Էնկիւրիւ 14 3/4—15 1/4, 532 Պոլու 14 1/4—14 3/4, 391 Սիվրիհիսար 15 1/4—15 1/2, 186 Պէյպազար 15 3/4, 73 Քէօթահեա 15 7/8—16, 338 Էսկիշէհիր 15 1/2—16, 172 Գարահիսար 15 3/4—15 7/8 199 Գասթամօնու 15 և 105 Զանղըրը 12 1/2—13 ղրշ. օխան։ Ասկից զատ միակ տուն մը ծախած է հետեւեալները.—239 հակ Գարահիսար, 639 Էսկիշէհիր, 576 Քէօթահեա, 84 Մուտուրլու, 400 Գարահիսար, 85 Իսքիլիպ և 100 Մատէն, օխան 15 5/8—16 ղչ.ի։ Ընդհ. գումար 5081 հակ։ Վերջին բեռնաւորումներն են. 4386 հակ Պրատֆորտի և Պօստընի համար, 624 Պրատֆորտի և Պօստընի համար և 305 Պրատֆորդի և Լիվըրպուլի համար։

ՄԱՆԱԾԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Կ. ՊՈԼԻՍ, Յնս. 16/29

Սրօթին տակաւ անկումը բաւական ազդած է հրապարակին ընթացքին վրայ. շատեր այս անկման տեւականութեան մասին մտահոգ կ'երեւին առանց բանաւոր պատճառ մը ունենալու, վասն զի ինչ որ անկման հաւանականութիւն կ'ներշնչէ, կրնայ ըլլալ որ—ինչպէս յաճախ տեղի ունեցած է—բարձրացում յառաջ բերէ. ամէն մանածի վաճառական մեծաքանակ ապրանքներ յանձնարարելու հետամուտ չէ, այլ օրուան պէտքը միայն հոգալու վրայ է, տեսնենք թէ մինչև նոր հունձքն ի'նչ եղանակ պիտի առնէ բամպակի հրապարակը։

Պոլսոյ մանածի գործառնութիւնք աննշան են, օգեւորուած գործառնութիւն մ'եղածին պէս տեսակի պակսին անխուսափելի է։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Օ. Ո. 100էն կանխիկ

Վաթէր	Նօրիդուլէ	Ն. 4 Ա.	34 1/4	ղրշ.
»	»	» Բ.	32 3/4	»
»	Իզմիր	» »	36 1/2	»
»	Սելանիկ	» »	36 1/2	»

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Օ.Ո. 100էն 61 օր պայմանով. կամ Օ.Ո. 2% զեղչ կանխիկ

Վաթեր Ն.	20	55	ղրշ.
Էքսթրա »	16—24	61	»
» »	12—14	54	»

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Վաթեր Ն.	4—14	37—40	ղրշ.
» »	20	54	»
Էքսթրա »	12—14	45 1/2—52 1/2	»
» »	16—24	56—58	»

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ

Կարմիր Վաթէր Ն. 20 66—69 ղրշ.

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ

Կարմիր Վաթէր Ն. 20 65—66 ղրշ.

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ ԲԱՄԲԱԿԻ

ԼԻՎԸՐՊՈՒԼ, Յնս. 16/29

Սրօթ 6.15 բէնս

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՆՕՄԸ ԶՕՐԱՎԱՐԻՆ

ՆԱՀԱՆՋ ՌՈՒՍ ԶՕՐԱՑ

ԹՕՔԻՕ, Յնս. 28. (Պաշտօնական)—Դաքուշանի բանակն ամսոյս 27ին վեց ժամ տեւող կատաղի ճակատամարտէ մը վերջ, գրաւեց Ֆէնշուլինի կիրճը, Սիու-Եէնի հիւսիս-արեւմտեան կողմը 23 մղոն հեռու։ Թշնամին, որ 5 վաշտ հետեւակազօրքէ և 2 գունդ հեծելազօրքէ կ'բաղկանար 16 թնդանօթներով, անկարգութեամբ փախաւ դէպ ի Թօմուչինկ։ Մեր կորուստները 100 սպաննեալ և վիրաւոր են։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, Յնս. 28. (Պաշտօնական)—Զօր. Քուրօբադքինի երէկի թիւով մէկ հեռագիրը կ'ըսէ.—Ամսոյս 26ին ճաբոնական զօրքերն յարձակողականի սկսան մեր ճակատի յառաջապահ զօրաց դէմ, որք Ֆէնշուլինի, Մատուլինի և Տալինի կիրճերուն առջեւի գծին վրայ կ'գտնուէին։ Յնս. 26ի երեկոյին մեր յառաջապահ զօրքերը Վանտիա-Բոնծայէ դէպի Տալինի կիրճն ետ մղելէ ետքը, Ճաբոնցիք շարունակեցին իրենց յառաջխաղացութիւնը մեր դիրքին դէմ նոյն կիրճին մէջ։ Մեր յառաջապահները ժամանակ մը դէմ դրին ճաբոնական կիսաբաժնին, որ երեք հրետանիներով կ'յառաջանար, բայց տեսնելով որ ուրիշ զօրքերէ պաշարուելու վտանգին մէջ են, ետ նահանջեցին։ Մեր հետազօտութիւնք հաստատեցին թէ Հարաւի ճաբոնական բանակին զօրքերուն մէկ մասն յառաջ կ'խաղայ դէպի հիւսիս-արեւելք Զօր. Քուրօքիի բանակին հետ միանալու համար։ Միջօրէին տեղեկագիր մը առնուեցաւ ծանուցանող թէ մեր հեծելազօրքը Սիօշինչէնի մէջ բուռն ճակատամարտ մը սկսաւ թշնամիին հետ։ Առնուած բոլոր տեղեկութիւններէն կ'երեւի թէ Մանչուրիոյ ռուսական բանակին դէմ քալող ճաբոնական ոյժերը 8 կամ 9 զօրաբաժին հետեւակազօրք և քանի մը կիսաբաժին պահեստի են, զորս Ճաբոնցիք այժմ առաջին գծին վրայ յառաջացուցած են։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 28 (Պաշտօնական).—Զօր. Սախարովի մէկ հեռագիրը, Այան Եամէնի մօտ (Ֆէնկ Հօանկ Չէնկի հիւսիս-արեւելեան կողմը) ռուսական ջոկատի մը կատարած հետազօտութեան վրայ ամբողջացուցիչ մանրամասնութիւններ տալով, կ'ըսէ.—Թշնամի յառաջապահներուն գրաւած ամրութիւնները մեր թնդանօթներուն կողմէ բոլորովին քանդուած ըլլալով, թշնամւոյն թնդանօթները համակեդրոն կրակ մը բացին մեր հեծեալ հրետանիին վրայ։ Այս թնդանօթաձգութեան մենամարտին մէջ մենք ունեցանք 8 սպաննեալ և 20 վիրաւոր։ Թշնամիին գլխաւոր ոյժերուն գերակշռութեան պատճառաւ, մեր զօրքերը կրակը դադրեցուցին։ Այն ատեն թշնամին յարձակողականի սկսաւ մեր աջ կողին դէմ, բայց յարձակող վաշտն ի փախուստ դարձուցին մեր արձակաղեններն ու խազախները, մեծամեծ կորուստներ կրել տալով անոր։ Թնդանօթի կռիւը մինչեւ երեկոեան ժամ 9 տեւեց։ Մեր արձակաղէններու կրակը կասեցուց թշնամի հետեւակազօրաց յառաջխաղացումը։ Ռուսաց կորուստներն են 7 սպայ թեթեւապէս վիրաւորուած, 26 զինուոր սպաննուած և 53 վիրաւորուած։ Թշնամիին կորուստները մեծ են։

ՉԻՖՈՒ, 28.—Ուրդեր կ'ծանուցանէ թէ ամսոյս 24ին Բորդ Արթուրէ մեկնող Չինացիներ կ'ծանուցանեն որ ամսոյս 23ին միայն չորս զրահաւոր, 5 յածանաւ և մէկ քանի թօրփիլանաւ դուրս ելան նաւահանգիստէն։ Երեք թօրփիլանաւ ծանրապէս վնասուած, նաւահանգիստ դարձան. ո՛չ մէկ ռուս մարտանաւ ընկղմած է։

ԼՈՆՏՈՆ, 28.—Տէյլի Թէլէկրաֆի կ'հեռագրուի Թօքիոյէ թէ Մարեշալ Օեամա և իր սպայակոյտին պետ Զօր. Քօտամա Յուլիս 6ին պիտի մեկնին Մանչուրիա։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, Յնս. 28.—Բորդ Արթուրի ռուսական նաւաբաժնին ձախողուածին վրայ տակաւին պաշտօնապէս անստուգութիւն կ'տիրէ։ Սակայն ծովային նախարարութեան պաշտօնատարներէն ոմանք կ'ըսեն թէ լուրը ճիշտ է, ինչպէս նաև ճիշտ է քանի մը ռուսական մարտանաւերու կորուստը։

—28.—Ռուսական Ա. զօրաբանակն Յուլիսի սկիզբը պատերազմին վայրը պիտի մեկնի, Զօր. Մէյէնտորֆի հրամատարութեամբ։

ԼՈՆՏՈՆ, 28.—Քանի մը հեռագիրներ կ'ծանուցանեն թէ ռուսական յառաջապահներն ետ մղուած են Ֆէնկ-Շուլինկի մէջ, Սիու-Եէնի հիւսիսային կողմը։ Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ռուսական կաբեւոր ոյժեր յաղթուած են Սիու-Եէնի մօտ։

—23.—Հեռագրական Լաֆան Գործակալութիւնը կ'ծանուցանէ թէ կարեւոր ընդհարում մը տեղի ունեցած է Ֆուքինկ-Զուի մէջ, Բորդ Արթուրէ 14 քիլօմէդր հեռու։ Մանրամասնութիւնք կը պակսին։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ, 28.— Էտուարտ Թագաւոր այսօր Համպուրկ հասաւ։

ՎԻԵՆՆԱ, 28.— Կոմս Կօլուխովսքի այսօր Բարիզ ուղեւորեցաւ։ Տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Մ. Տէլքասէի հետ և ապա Վիշէ պիտի երթայ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԻԵՆՆԱ, Յունիս 28.

Բորդ Արթուրի նաւատորմի այս Շրթ. առտու երկրորդ փորձ մ'ըրաւ փախչելու։ Երկուստեք ծանր կորուստներ եղան։ Ռուսներն ի վերջոյ ետ դարձան նաւահանգիստ։

ՎԻԵՆՆԱ, Յունիս 29.

Ճաբոնցիք գրաւեցին Ֆէնշուլինի, Տալինի և Մօտուլինի կիրճերը։ Ռուսք նահանջեցին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

[illegible]

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	93 12
Ամէնէն բարձր գին	»	93 15
Ամէնէն վար գին	»	92 28
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	121 75
Ամէնէն բարձր գին	»	121 87 1/2
Ամէնէն վար գին	»	121 —
Թրամվայ	»	104 —

ԲԱՑՈՒՄ, 16 Յունիս

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	93 12
» »	ժամ 6ին	93 13
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	121 62 1/2
» »	ժամ 6ին	121 62 1/2
Հելլէնէկ-պարգեւաւոր Թուղթ	Ֆր.	438 50
» նոր »	» Բ. Օ. Ո.	3 45
Ռէժիի բաժնեթուղթ	Օ. Ո.	16 50
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ Ա.	Ֆր.	281 50
» » » Բ.	»	267 50
Բարաժ Կ. Պոլսոյ	»	510 —
Անատոլուի Երկթ. պարտ.	»	527 —
» » բաժնթ.	Ա.Ո.	12 37
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ.Ո.	4 47
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	600 —
» Ժուիսանս	»	300 —
» պարտաթ.	Ֆր.	490 —
Տէրքօս Ջուրի Ընկ.	»	246 —
Հելլենական 5% 1881	Ֆր.	233 —
Թրամվայ	»	103 —
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի	»	49 —

ՄԹԻԼԱՆՑ

Քօնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ.Ո.	2.75 2.25
» ութ օրուան	»	7.50 —
Ռումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	3 — —

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	ՎԱՃԱՌՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	110 32 1/2	109 32 1/2
» չէք	110 12 1/2	109 32 1/2
Բարիզ 3 ամիս	22 75	22 95
» չէք	22 85	22 95
Պերլին մարք	18 50	18 60
Վիեննա քուրօն	21 71	21 81

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	109 38
20 ֆրանքնոց	»	87 13
20 մարքնոց	»	107 05
Բօլ Իմբէրիալ	»	90 10
Քրիմից	»	51 05
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 04
Նոր Մէթալիք	»	103 30
Պէշլիք	»	103 10
Ռուսլ Թղթադրամ	»	8 61

Անրի Ա. Անգէլիտօ(?), Ղալաթիա.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Յունիս 28

Օսմանեան Միացեալ բաց.	Ա.Ո	84 63
» » գոց.	»	84 87
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 37
Եգիպտական Միացեալ	»	105 12
Ալյոնիի Երկաթուղի	»	— —
Անգլ. Քոնսոլիտէ Գ.Կ.	»	90 12
Փոխառութիւն Գասսայա	»	89 50
Պուլկր. Փոխառթ. 1888	»	94 —
» » նոր 1892	»	94 —
Հելլենական 1881	»	37 —
» Մոնօբոլ	»	48 75
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 32 1/2
Թրամվայ	»	4 06
Ճաբոնական 4%	»	76 87
Դրամազեղչ	»	3 —

ԲԱՐԻԶ, Յունիս 28

Օսմանեան Միացեալ բաց.		86 —
» »		86 50
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	123 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	588 —
Օսմ. Մաքս. Նոր Փոխառ. 4%	»	462 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	377 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	97 93
Քրէտի Լիոնէ	»	1124 —
Պանք տը Բարի	»	1156 —
Սպանիական արտաքին	»	88 20
Իտալական Ռանթ	»	104 37
Թրամվայ	»	103 —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 20 1/2
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՎԻԵՆՆԱ, Յունիս 28

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	95 07
» Լոնտոնի վրայ	»	239 50
Ռումէլի Երկաթուղի	»	127 50
Օսմ. Ռէժի	»	341 50
Դրամազեղչ		3 1/2

ՊԵՐԼԻՆ, Յունիս 28

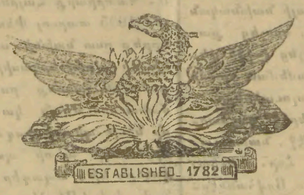
Օսմ. Միացեալ		84 —
Անատոլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	102 60
» » բաժնթ. 60%	»	98 70
Ռուսական 4%	»	91 90
Ռումէլի Երկաթուղի	»	127 25
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 28 1/2
Չինաստանի փոխառութիւն 1903		86 10
Դրամազեղչ		4 —

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LIMITED

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՔՆՆԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՓԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆԴՈՆ ԱՄԻՆ 1782

ՑԱՐԵԿԱՆ ՀԱՒՈՏՔ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,500,000

ՓԻՆԻՔՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի, չէնք, կահաւորք եւ ապրանք՝ ցորէն նպաստարոյր պայմանօք եւ մրցունակ տուրքերով, որ ունի լիազօր իշխանութիւն կազմակերպելու անվիճելի ու ազատագրելու կտակ պայմանները։

Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ընդհ. Գործակալ կ. Պոլսոյ եւ գաւառաց.
Ղալաթիա, Գանց Օթոմանի վարի քովը վերի կողմը, տեառնայարկ թիւ 1։
ՓՈՒՆ ԴՈՒՐՏԱԿԱՐԳ Ի ՓՈՂԻՍ

ՌՈՒԲԷՆ ԱԲԻԿԵԱՆ Էմին պէյ խան թիւ 1 և 2 ՃԻՎԱՆ ԹԷՔԷԼԵԱՆ Ծբոնագլեան խան

Ջնջիլ Րիսքներու (Inspecteur des Risques) Ա. ԷՆՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՀԵՍՏԻՑ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Այգեկոծանները ծծմբելու շրջանը մօտեցած ըլլալով, Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչութիւնն ընդ. Տնօրինութիւնը կը յիշեցնէ այգեգործներուն թէ անյապաղ է նոյն միջոցին ծծմբելու սկսիլ բերքն ապահովելու համար։ Ինչպէս արդէն նախընթաց ապրիլով ըսուած է, պղնձի ծծմբադարմանում ի գործ կ'դրուի՝ իբր նախպգուշական միջոց մլիոտիւի գէմ, մինչ ծծումբը կ'ծառայէ «օյտիում»ին դէմ։ (Պղինձի այս ծծմբարի պատիաստութիւնն է 100 լիտրա ջուր, 2 քիլօ պղինձի ծծմբատ և 2 քիլօ զօրաւոր կիր)։ Շատ օգտակար է որ ծծմբելու գործողութիւնն իր նախգուշական յատկութեան պատճառաւ հինանդութեան երեւումէն առաջ կատարուի. նոյն իսկ անյապաղ է ասիկա՝ որպէս զի երկարատեւ երաշտութեան մը հետեւանքը հիւանդութիւնը մեծ վնասներ հասցնէ։ Որովհետեւ այդ երաշտութեան ալսրդ մէկ քանի անձրեւալից օրերը բաւական են վնասելու բոլոր բերքերուն։ Եթէ, ընդհակառակը, ամառն անձրեւաւոր ըլլայ, ծծմբելու գործը պէտք է որ ամէնէն յաճախակի ընթացք ըլլայ։ քանի մը օրն անգամ մը, այգեծառներուն ամբողջ տարածութեան վրայ։ Վերջին գործողութիւնը պէտք է կատարուի այգեկոծքէն 15 օր առաջ։ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

16/1 Յունիս 1904/1320 8—8

* * *

Ա.Զ.Բ. — Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը նուազագոյն կ'դնէ 460 մեծ չէքի կաղնափայտի հայթայթումը, ցուցուած նմոյշին համաձայն։ Փայտերը, Պոլիս, Օսմ. Հանրային Պարտուց պիտի յանձնուին անձամբ։

10 չէքի՝ կեդրոնի վարչութեան համար։
250 չէքի՝ միւս անձամբ՝ գրոյմաձուղքի տպարանին համար։
30 չէքի՝ անձամբ՝ ձկնարանին համար։
170 չէքի՝ անձամբ՝ Գաղաթ—Փայտի ադի մերձաւոցին համար։

Առաջնայ նուազագոյնը տեղի պիտի ունենայ 19/2 յուլիս, չարաթի օր, կէս օրէն առաջ ժամ 2 էն սկսեալ՝ մինչեւ կէս օրէն ետքը ժամը 3։ Վերջնական նուազագոյնը տեղի պիտի ունենայ առ նուազն 3% զեղչով մը՝ առաջնայ նուազագոյնին փակումէն վերջը մինչեւ 3 օր։

Երրորդ օրը՝ 22/5 յուլիս՝ գիմումները պիտի լսուին մինչեւ կէս օրէն ետքը ժամ 3։ Այն անձերը, որք կ'ուզեն մասնակցիլ նուազագոյնին, պարտին իրը երաշխաւորութեան գումար Վարչութեան կեդր. արկղը ի պահ դնել, իրենց ընդլիք հայթայթումին 100 ին 10 ը՝ հնգուն դրամով։ Մնդրագիրները պէտք է մատուցուին կեդրոնական Վարչութեան կնքուած պահարանոցը։ Ցանձնառութեանց պայմաններուն այս օրուընէ սկսեալ կարելի է տեղեկանալ Մխայեղ Փոփոխեալ պաշտօնէութեան գիւանին մէջ, կէս օրէն առաջ ժամը 2 էն սկսեալ մինչեւ կէս օրէն ետք ժամը 3։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

10/23 յունիս 1904/1320 30—4

* * *

Ա.Զ.Բ. — Օսմ. Միացեալ փոխոխեալ պարտուց առաջնայ արժէթուղթերուն (scrip) սէրիրուն, ինչպէս նաև մինչեւ 1904 Յուլիս 16. տակաւին B. C. և D. սէռիներու հին արժէթուղթերէն ունեցողներուն կ'ծանուցուի թէ նոյն թուականէն սկսեալ ի փոխարէն իրենց պիտի յանձնեն վերջնական ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ՓՈՓՈԽԵԱԼ ՊԱՐՏՈՒՑ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ, օրք իրենց հետ պիտի ունենան կտրօնի թերթը, հետեւեալ պայմաններուն մէջ։

1. Առանց ծախքի և բուն գինով, առաջնայ պարտաթուղթերուն համար (scrip)։

2. Առանց ծախքի և զեղչուած փոխարէնի գինովը՝ B. C. և D. սէռիներու արժէթուղթերուն համար, ըստ 1299 Մուհարրէմի 28 (8/20 Դեկտ. 1881) կայս. հրովարտակին յարակից հրամանագրին Բ. յօդուածով որոշուած համեմատութեան համաձայն։

Այդ հաստատութիւններն որ հրապարակ հանած են առաջնայ արժէթուղթերը (scrip), զանոնք պիտի փոխանակեն Օսմ. կայսրութեան Միացեալ փոխոխեալ պարտուց թուղթերուն հետ, առանց ծախքի, և դրոյմով այն երկրին ուր տեղի պիտի ունենայ փոխանակութիւնը։

Սեռիներու հին պարտաթուղթերը պիտի կրնան փոխանակել վերջնական պարտաթուղթերուն հետ, այդ փոխանակութիւնը կատարելու պայման ունենալով՝ եւ է հաստատութեան կողմէ, և անշուշտ իւրաքանչիւր կիշէի մէջ պիտի ընդունուին այն արժէթուղթերը միայն որք դրոշմը կ'կրեն այն երկրին ուր փոխանակութիւնը պիտի կատարուի։

Այս ամէնէն զատ, հին պարտաթուղթերու B. C. և D. սէռիներու ճշդման և փոխանակման, ինչպէս նաև առաջնայ պարտաթուղթերու (scrip) ճշդման և փոխանակման համար յանձնումը պիտի կատարուի 1904 Յուլիս 16 էն սկսեալ, հետեւեալ հաստատութեանց մէջ՝—

Կ. ՊՈԼԻՍ, Օսմ. Կայս. Պանքան։
ԱՄՍԹԷՐՏԱՄ, Ամսթէրտամի պանքան և Բարիզի ու Հոլանտական պանքան։
ՊՐՈՒՍԵԼ, Պրիւսէլի պանքան։
ԱՆՎԷՐՍ, Բարիզի և Հոլանտական պանքան և Անվէրսի կեդր. պանքան։
ՊԵՐԼԻՆ, Պլայխրօտեր պանքան և Տոյչ Պանք։
ՖՐԱՆՔՖՈՐԹ, (Մայնի վրայ) Պլէման եղբարց դրամատունը, և Տոյչ Պանք։
ԼՈՆՏՈՆ, Օսմ. Պանքան և Օսար արժէքներու Մորնարդը։
ԲԱՐԻԶ, Օսմ. Պանքան, Քօնթուար Նասիոնալ ալ Էսքոնթ ը Բարի, Բանկ Լիոնէզ ալ Էսքոնթ ը Բարի, Բանկ Տը Փարիզ և Հոլանտայի պանքան, վաճառականութեան և ճարտարարուեստի Ցրանս. պանքան։
ՀՌՈՄ, Պանքա տ'Իթալիա, Պանքա Քոմէրցիալէ Իթալիանա։
ՎԻՆՆԱ, Մօսիէթէ Ի. և Ռ. Բրէվիւէիէ Օթրիշիէն ար Ռէակտ լուը Ռոմ՚րա է լ՚Ընտուսթաի, Մօսիէթէ Ժէնէրալ Ի. և Ռ. Բաիվիւէիէ տու Ռէակտ Ցոնսիէ տ՚Օթրիշ և Անգլեաւստրիական պանքան։

Սրժէթուղթի տէրերը կրնան այս կէտերէն հայթայթել առժամեայ արժէթուղթերու փոխանակութեան համար պէտք եղած տպագրեալ ծանուցագրերն և ամէն գիւրութիւն պիտի գտնեն նախկին արժէքներուն փոխանակման նըպատակաւ իրենց իրաւունք ունեցած կտրանկներուն կարգադրմանը։ Ծանօթացնելու պիտի տրուի ոչ—վաճառելի ընկալագիր մը որ պիտի ցուցնէ նոր արժէքներու յանձնման թուականը։

Այլեւայլ քաղաքներու հաստատութիւններուն կողմէ եղած փոխանակման գործողութիւնները պիտի գադրին, կ. Պոլսէ դուրս, 1905 մարտ 30/13ին։ Այս թուականէն սկսեալ գործը պիտի կեդրոնանայ կ. Պոլիս, Օսմ. Պանքային մէջ, արժէտերերուն ծախքով։ Այսպէս, ի փոխարէն յանձնուած նոր արժէթուղթերն օտար դրոշմ չպիտի կրեն։ 8—8

ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԳՈՐԳԻ ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

ԳՐԱՍԱՆՆԱԿ

Մանմած Փաշա Թուրքճըլար Մէյն Նոր Խան Կէս 37 Թիւ 37

Այս հանրածանօթ գործարանին մէջ կ'մաքրուին ազատած և փոյտ մնացեալ և ըրդէ ամէն տեսակ գորգեր, քիմիական դեղօրէից միջոցաւ, առանց անմաքրութեան ոևէ հետք մը ձգելու։ Ունի առաւելութիւն մը նոր գորգերու վրայ, զի գործարանիս մէջ մեր մասնաւոր բազադրութեամբ մաքրուած գորգեր ազատ են ցեցերու (կիվէվ) կեր ըլլալէ։ Կ'նորոգուին ոևէ կերտով վնասուած գորգեր։

Դործարանս կ'ստանձնէ պատրաստել նոր գորգ ի՛նչ մնծութեամբ և ինչ ճաշակով որ ուզուի։ 30—30

ՕՏՈՆԴԻ ՍԷՔՐԹՕԼ
ԻՐՆԱԹԻ ԱԿՈՒԱՅԻ ՋՈՒՐ

Այս ակռայի ջուրն արժանացած է նշանաւոր բժիշկներու գնահատանքը, և ամէնէն ազդեցիկ դեղն է փոսրկինէ պահպանելու ակռաներն ու լինտերը, զով կը պահէ բերանը, և առողջ կ'ատէ բերնի հոտերու։ Նախապատիւ է եւրոպական բերուած ջուրերէ, որոց բաղադրութիւնն անծանօթ է։ Կ'գտնուի Պոլսոյ կողմը Պանճէ—Գաւու, Մէհրապէ, Սգանպոլ բազարը, Սեվախիկ Պօսմաջէ, Սկիւտար, Կուն Տօղտու, Գատըգիւղ, Օսմ. Պօսմաջէ, ու բարի ըլլայուն։ Պիզուխեան գէմ կ'ի խրատանք գործածել ՈՕժէի փոշին, իր բնական ազդու մաքրող ուժովը, ու մանաւանդ ոչ կիներու եւ ազոց համար մանաւանդ ամէնէն գնահատելի։ Այս փոշիին գործածութիւնը անվրիպական կերպով կ'ապահովացնէ ամէնէն պիզուխեան, եւ կորգիէն անոյ հետ ամէն տեսակ հոտ մեղմանալով, գլխու ցաւերը եւ արեան հոսանքները։ Մէկ խօսքով բացարձակապէս անհրաժեշտ է ամէն մարդու համար մը որ կ'ուզէ ՈՕժէի փոշին։

Նաեւ, Բարիզի Բժշկական Ակադեմիան, ինչպէս իակ հետեւողները յանձնարարած է այս դեղը, ինչ որ չ'ան հաղուագիպ պարագայ մըն է։ Շիշին մէջ գտնուած փոշին ամբողջութեամբ պէտք է լուծուի կէսը ջուրով լեցուն չէյի մը մէջ։ Տգաբներու համար չէյին պարունակած փոշիին կէսը կը բաւէ։ Փոշին կէս ժամու մէջ ինքն իրմէն կը հալի, եւ միայն խմելը կը մնայ։ Շիշը կ'արժէ 2 ֆրանք։ Եթէ ՈՕժէի փոշիին տեղ ուրիշ լիմոնաթ ներկայացնեն ձեզի զգուշացի՛ր, շահ'ու հետեւանք է։ Լչփոխելու համար, չէյին վրայ փաթթուած կարմիր թուղթին վրայ գրուածոն հաղիլն ուշադրութիւն ընէք։ Meison L. Frere, 19, Rue Jacob. Paris.

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն եւ դեղի մեծավաճառներուն մէջ։

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲՐԻԶԱՆԴՈՆ„Ի

ՑԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԴԻՆ ֆ մէկ
Վ.ԲԵԱՄՍԵԱՑ » 3 »
ԵՒԱՄՍԵԱՑ » 1 ½ »
ՁԱՒՐԷ ԴՆՈՂՆԵՐԻՆ 25 Ֆր.
ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՖԱԾ.՝ Բազդ լօխալով ½ Ցոյց
ՑԱՐԵԿԱՆ Բազդ-լօխալով ½ մէկ.
ԱՐՑԱՒԱՀՄԱՆ ՑԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆր.

» Վ.ԲԵԱՄ. 18 ՕՐԱՄ. 2 Ֆր.
ԱՐՑԱՒԱՀ.՝ՑԱՐՍ.՝՝ Հսոր Խոսվ-ՀԱՑԻՆ
ԱՆԴԻ ԼԻՐԱ 119 գրդ. — 20 Ֆ.ՆՈՒ
24 ½ գրդ. — ՔՐԻՒԼԻՒ 55 գրդ.
Նոյն պատուիրն կ. Գալաթա եւ Փոսթա Հանեսի ԱՆՆՏՐ. ՄՐՑԱՑ ՆԵՐՔԻՆ
Նահանգ ծախ կ'ընդունուի 20 հատ 1 գրչոց
Բազմոյն ծախք 20 գրչ ի հարկաւ, և ԱՊԱՀՈ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՆԱՄԱԿՈՎ։

Հատկէ հատկին համար անհրաժեշտ է ըստ նէյ— գրչ., նամակի կնասով։

Բազմոյն ծախքը միշ կ'ըլլայ, Բազմ—ըստ գրչ. Իսկ պզտիկ առաքման ծախքն և տեղի պարբերականին առաքելու կ'ըլլայ ին։

Ջեփերուն և Փոք" էրեսուն վրայ, գիտէ ե որ առաջին ինչ հատուցն ըստ 20 հատ 100 գրչ.։ Նամակ էրեսները գիտէ չկայ։ Բազ ի ամենա—բազմոյն կորցնին նոյնիսկ ընդունել բազմոյն անուններ, հասանին ու ցնծալ գիտ կ'կենան, և ինչը կ'գնան։

Ապահի յանձնարարութիւն ՋԻՆ ԴՈՐՇԱԿ ԴՐՈՒԻՒ։ Ցարգեսած ընանձնարարութիւն ՕՐԻՆ Ի ՕՐԻՆ կ'կատարէ։

Հին ինչերը ամերսած հետ կ'ընդունուին ու կ'ծախուին։

ԾԱՏ ՄԸ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐ

որոնք կրկնակի ու հանդարտ կեան առայ, ճշմարիտ գժոխքներ կը դառնան, որովհետեւ սիրտերնիս տանտիկնոջ բնաւորութիւնը անհամներ ու բարկացող երես է, հանդարտ անոր առայ ամբողջ ատոյ ու բարի լսելութիւն։ Պիզուխեան գէմ կ'ի խրատանք գործածել ՈՕժէի փոշին, իր բնական ազդու մաքրողականը, ու մանաւանդ ոչ կիներու եւ ազոց համար մանաւանդ ամէնէն գնահատելի։ Այս փոշիին գործածութիւնը անհրաժեշտ կերպով կ'ապահովացնէ ամէնէն պիզուխեան, եւ կորգիէն անոյ հետ ամէն տեսակ հոտ մեղմանալով, գլխու ցաւերը եւ արեան հոսանքները։ Մէկ խօսքով բացարձակապէս անհրաժեշտ է ամէն մարդու համար մը որ կ'ուզէ ՈՕժէի փոշին։

Նաեւ, Բարիզի Բժշկական Ակադեմիան, ինչպէս իակ հետեւողները յանձնարարած է այս դեղը, ինչ որ չ'ան հաղուագիպ պարագայ մըն է։ Շիշին մէջ գտնուած փոշին ամբողջութեամբ պէտք է լուծուի կէսը ջուրով լեցուն չէյի մը մէջ։ Տգաբներու համար չէյին պարունակած փոշիին կէսը կը բաւէ։ Փոշին կէս ժամու մէջ ինքն իրմէն կը հալի, եւ միայն խմելը կը մնայ։ Շիշը կ'արժէ 2 ֆրանք։ Եթէ ՈՕժէի փոշիին տեղ ուրիշ լիմոնաթ ներկայացնեն ձեզի զգուշացի՛ր, շահ'ու հետեւանք է։ Լչփոխելու համար, չէյին վրայ փաթթուած կարմիր թուղթին վրայ գրուածոն հաղիլն ուշադրութիւն ընէք։ Meison L. Frere, 19, Rue Jacob. Paris.

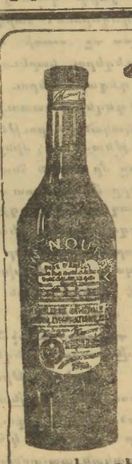
Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն եւ դեղի մեծավաճառներուն մէջ։

ՀԱՋԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ՀԱԳԳԸ ԷՔՐԷՄԻ ԽԱՅԾՂԱՆ

Այս խայծղանի (գաճրան) ջուրն ամէն տեսակէտով նախընտրելի է եւրոպական կարգ մը խայծղանի ջուրերէ, որոց բաղադրութիւնը անծանօթ կ'մնայ, և որոց համար կարգ մը «չարլաթան» ծանուցումներով լրագրական էջեր կ'լեցուին։ Հագգը Էքրէմի խայծղանի ջուրը, որ արժանապէս գնահատուած է Օսմ. և օտար բժիշկներէ և պաշտօնապէս արտօնուած կայս. Բժշկական վարժարանէն, քնաւ չի վնասեր զայն գործածողներու ստամոքսին, և մեծապէս օգտակար է կուրծքի, հարբուխի, ինծկլունչայի, գծուարաշնչութեան և ուրիշ այս կարգի հիւանդութիւններու համար։ 80 73

ԳԻՆ 5 ՂՐՈՒՇ

Կը գտնուի գլխաւոր դեղագործներու քով, և դեղօրէից մեծավաճառներուն մէջ։

ՆՈՒՐՈՒԻ
(Ius եւ Թաւէն.

ՈՑԺ ՏԱԼՈՒ ԵՒ ԱՐԻՒՆԸ ՄԱՔՐԵՑՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԱԼ ԴԱՐՄԱՆԵ

ՏԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ Ծերոց
Ցաւը ու
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ Ցաւոց ու աղչկաց արբուճի հատածի ցիւարութիւնը
ԿՈՒՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՆՈՒՐՈՒԻ Գ|ՈՆԻՆ խիստ հաղարամատ է եւ ԶԿԱՆ ԻՒՂԻ տեղ գործածուելով անոր կրկնապատիկ ազդեցութիւնը կ'ընէ։

Կը ծախուի Բարիզ Ռիւ Ռ եւ Քօմարի վաճառատեղեաց եւ ի. Գեղագործներու մէջ։

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՒԹԱՒԹԻՉ ԿԱՒՏ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING C°

Սինկէրի ժպտիները զուտ անպէ. պղտոտուէ չընտուած ըլլալով, իրենց առկունակութեամբ այնքան գնահատուած են որ ամբողջ աշխարհի մէջ ամէն կողմէ ստացուած են, և քանի ընտանիքներ, դիմացնելու եւ կեղծարարները լուկ Սինկէրի մակնիշ ունեցող մեքենայ։ Սինկէրի Հնձիս բանիցին գնորդ ՀՕՈ է։ ուրիշի պատճառ վճարուած դրամին։ Մեր մասնաճիւղեր բազմաթիւ քաղաքներու մէջ։ Սինկէրի մեքենաները կարելի է վճարուելու Բեռա, Շերամի Հարթայ, Գալաթա Սէրայ։

Բեռա) Շերամի Յարթայ Գօն—Մարշալի դիմաց Թիւ 343 և 343 երկին.
Գալաթա) Սինկէր Տան, Բիւնէլիի Հանս.
) Բրամվայի կայարանին դիմաց.
Ծառայող) Սալաթան Հաճած Թիւ 2.
) Սալաթան Գայազիս Բրամվէյի Սինկէրին դիմաց Թիւ 18.

Սինկէրար, Ջամլի Գոյտ, Թիւ 120.

Հեռագրել ջանալնալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է Ընկերութեան կեդրոնական վաճառատունն է գտնուի Պէրա, Շերամի Հարթայ, Թիւ 343 և 343 երկին, Տիւղ Ծալու Սարգիս Գէյր առաջ։

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՍՐԿԱՅ ՇԵՐԼՕՔ ՀՕԼՄՍԻ
ՈՐՍԻ ՇՈՒՆԸ (28)

Թ.—ՏԻՒԴ. ՈՒՕՒՍՐՆԻ Բ. ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Բլեմբէյն կանագղծներ և բանուորներ կ'կանչուին և յայտնի է որ մեր բարեկամը լայն ծրագիրներ ունի և ու և է ծախք երբեք չպիտի խնայէ իր ընտանիքին փարթամութիւնը վերահաստատելու համար։ Երբ առաւոտ նորագոյն և կանուորներ, ամէն բան կատարեալ ընդելու համար կին մը միայն պէտք պիտի ունենայ։ Բան իս, այս ալ պիտի չպակսի նայ, եթէ օրիորդն յօժարի, որովհետեւ քիչ անգամ տեսած եմ որ այր մը այնքան տղորի կնոջ մը սիրով, օրքան Սըր Հէնրի կ'այրի Միս Սգէբլդընի համար։ Այսու հանդերձ իրական սէրն ենթադրուած վերջաւորութիւնը չունենար ընդհանրապէս։ Այսօր, զոր օրինակ, անակնկալ բան մը պատահեցաւ, ինչ որ մեծ չփոթութիւն և նեղութիւն պատճառեց մեր բարեկամին։

Պէրիմօրի մասին ունեցած մեր ծանօթ խօսակցութենէն յետոյ Սըր Հէնրի դիմարկը դրաւ և պատրաստուեցաւ երթալ, ես ալ իրեն պէս գլխարկս դրի։

—Ի՛նչ, գո՞ւք ալ հետս կուգաք, Ուօթսըն, հարցուց ինծի, տարօրինակ կերպով մը նայելով։

=Եթէ ցախաստանին կողմը պիտի երթաք...։

—Այո, հոն կ'երթամ։

=Է՛, գիտէք թէ ի՛նչ չանձնարարուած է ինծի, կ'ցաւիմ ձեր գործերուն խանգարելուս համար, բայց լսեցիք թէ Հօլմս օրքան տիպղարար ըսաւ որ ձեզմէ չը զատուիմ և քալ չտամ որ առանձին երթաք ցախաստան։

Սըր Հէնրի ձեռքը ուսիս վրայ դրաւ և ժպտելով ըսաւ.

—Սիրելի բարեկամս, Հօլմս իր բոլոր խնամատարութեամբը չէր կրնար նախատեսել այն կարգ մը բաներն օրք հոս գալէս ի վեր պատահեցան։ Միթքս կ'տանկնամ, չէ՞, Վաթսըն եմ որ դուն երբեք չպիտի ուզես զործս աւելի պէտք է առանձին երթամ։

Դժուարին կացութեան մը մէջ էի, չէի գիտեր թէ ի՛նչ ըսել կամ ի՛նչ ընել, և դեռ որոշումս չտուած անկիա գլխարկն ու գաւազանն առնելով գացած էր։

Բայց երբ այս խնդրոյն վրայ սկսայ խորհրդածել, խիղճս գառնօրէն կ'գատապարտէր զիս, ո և է պատճառով զայն առանձին թողած ըլլալուս համար։ Մտածեցի թէ ի՛նչ երեսով պիտի կարենայի գալ պատմել քեզի, եթէ անզգուշութեան հետեւանքով ձախորդութիւն մը պատահէր։ Այսերս սկսան կարմրիլ։ Եւ որովհետեւ աւելի բոլորովին փախած չէր ձեռքէս, անմիջապէս ճամբայ ելայ դէպի Մերրիթրէդ Հասս։

Անմիջապէս վազեցի ճամբուն երկայնքին, բայց Սըր Հէնրին չտեսայ, մինչեւ որ հասայ կէտի մը, ուր ցախաստանին ճամբան կ'ճիւղաւորուի։ Այն տանն խորհելով որ կրնամ սխալ ուղղութեամբ եկած ըլլալ, բլուրի մը վրայ ելայ և չորս կողմս նայեցայ։ Այն ատեն խորհրդաւոր ամպ